

Ankenævnet *for* Forsikring

Den 7. august 2019 blev i sag nr. 93245:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har en pensionsordning med forsikring ved tab af erhvervsevne. Klagerens advokat har i klagebrev af 21/12 2018 til nævnet blandt andet oplyst:

"1. Indledning

Som advokat for [klageren] klager jeg hermed over, at PFA Pension ('selskabet') har bragt min klients dækning ved tab af arbejdsevne til ophør pr. 1. november 2018 og ophævet forsikringsdækningen pr. 1. december 2018.

1.1 Baggrund

Min klient har haft forsikring med dækning ved tab af arbejdsevne, der giver ret til udbetaling, når arbejdsevnen på grund af sygdom eller ulykke er nedsat med mindst halvdelen.

...

Min klient var i 1997 udsat for en arbejdsulykke og selskabet har siden den 28. januar 1998 ydet dækning ved tab af arbejdsevne. Selskabet meddelte ved brev af 4. oktober 2018, at man som følge af noget overvågningsmateriale ville standse udbetalingerne og ophæve forsikringsdækningen.

På baggrund af selskabets brev af 4. oktober 2018 blev der afholdt et møde 23. november 2018 med selskabets advokat for en drøftelse af sagen, herunder overvågningsmaterialet. Dette førte ikke til en ændret vurdering fra selskabet, hvorfor nærværende klage er nødvendig.

1.2 Påstand

Selskabet tilpligtes at anerkende, at det ikke har været berettiget til at bringe dækningen til ophør og ophæve forsikringen. Selskabet skal genoptage sagens behandling og yde dækning ved tab af arbejdsevne fra 1. november 2018.

2. Sagsfremstilling

2.1 Forløbet før 2002

Min klient er født i [1960'erne], uddannet ... og arbejdede som ..., da han i 1997 var udsat for en arbejdsskade. Skaden skete ved, at en kollega med en truck påkørte min klient, så han blev presset op mod en anden vogn og pådrog et åbent lårbensbrud.

Min klient var efter ulykken igennem et længere lægeligt behandlingsforløb og gennemgik blandt andet ni operationer, men havde fortsat betydelige gener efter ulykken i form af begrænset fysisk bevægelighed og konstante smerter. Min klient kunne ikke opretholde arbejdet som ... og var herefter igennem et kommunalt udredningsforløb.

Selskabet bevilligede dækning fra 28. januar 1998 og fulgte herefter min klients forløb i lægeligt og kommunalt regi. I selskabets brev af 29. maj 2002 (**bilag 1**) blev min klient anmodet om yderligere oplysninger og anførte:

'Vi skriver til Dem i forlængelse af vores korrespondance i november sidste år og kan oplyse, at vi ikke endnu har modtaget oplysninger fra [kommune].'

Ved afgørelse af 31. maj 2002 fra [kommune] (**bilag 2**), blev min klient tilkendt førtidspension med virkning fra 1. juni 2002. Afgørelsen var truffet på baggrund af et bredt materiale, herunder Førtidspensionsskema D (**bilag 3**) af 15. maj 2002, hvor det anføres:

'Ansøger oplyser, at han ved arbejdsulykke d. 28.010.1997 har fået en varig skade efter brud på højre lårben.'

I dagligdagen indebærer dette for ansøger, at han altid har ondt og det gælder hele højre side af kroppen. Primært er der smerter rundt om knæet. Ved gang er der smerter op i hoften.

Han anvender ikke hjælpemidler mere.

Ved gang tager ansøger hyppige pauser. Gangdistancen angives til max. 500 m. og smerterne forværres ved gang bl.a. fordi han går skævt.

...

Ansøgers væsentligste helbredsproblem er således en smerteproblematik, der har været under behandling og udredning i mange år uden egentlig effekt.'

Videre er det i Førtidspensionsskema D anført, at kommunens lægekonsulent har vurderet:

'Jeg mener ikke, at der på det foreliggende er fremkommet behandlingsmuligheder, som afgørende kan ændre den nuværende situation.'

Der er således tale om en tilstand, hvor der er varige smerter i benet på grund af nervepåvirkning og på grund af de forandringer som læsionen har påført knogle, led, muskler og sener.

2 arbejdsprøvnninger har vist, at klienten næppe kan klare at arbejde mere end 2 timer om daglig. Det, som invaliderer klienten, er smertetilstand, som dels forværres når han arbejder i mere end 2 timer. Som jeg læser det, er smerten også til stede, selvom en væsentlig del af funktionen er siddende og selvom man forsøger at variere arbejde og selvom man forsøger at skåne mod belastning.

Jeg skønner, at der er en varig nedsættelse af arbejdsevnen i betydelig grad.'

I Førtidspensionsskema A af 31. maj 2002 (**bilag 4**) fremgår det blandt andet:

'Ved arbejdsoptræning fra august til oktober 2001 med 15 timer pr. uge med henblik på etablering af fleksjob kom tiltagende smerter og hævelse af knæet og fleksjobbet måtte opgives. Efterfølgende har ny og langvarig lægelig udredning vist, at behandlingsmulighederne må anses for udtømte i forhold til bedring af arbejdsevnen. Dermed er indplacering på arbejdsmarkedets ikke muligt – ej heller på særlige vilkår. Samlet skønnes der at være en varig helbredsmæssig tilstand og revalideringsmulighederne må anses for udtømte.'

Med vægt på smertetilstanden samt funktionstabet, som er dokumenteret ved revalideringen samt 2 arbejdsoptræningsforløb skønnes betingelserne for tilkendelse af mellemste førtidspension jf. P § 14.2.1. opfyldt.'

I selskabets brev af 4. juni 2002 (bilag 5) blev min klients erhvervsevne vurderet nedsat i dækningsberettigende grad. I brevet anføres blandt andet:

'Vi har modtaget kopi af kendelsen fra [kommune] og kan oplyse, at den nuværende midlertidige invalidepension kan fortsætte uændret, og vil være varig.'

2.2 Forløbet efter 2002

Min klient modtog herefter udbetalinger ved tab af arbejdsevne i ca. 15 år, da han i august 2017 fik et opfølgningsskema og funktionsskema tilsendt fra selskabet. Om baggrunden for opfølgningen ses af selskabets interne log af 7. juni 2017 blandt andet, at *'Jura II foreslår opfølgning'*, jf. **bilag 6**.

Min klient udfyldte skemaerne den 24. august 2017 (**bilag 7 og 8**) med besvarelse af en række spørgsmål, herunder at han har konstante smerter i ryg, hofte knæ og lår, som forværres ved overbelastning af knæ og hofte, jf. funktionsskemaet punkt E og at han på grund af mere slitage har en forværret helbredstilstand.

I lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 af 5. september 2017 (**bilag 9**) er det blandt andet anført, at tilstanden er forværret som følge af, at *'Der er tilkommet slidgigtforandringer i hofte, knæ og ryggen.'* Den lægelige eller medicinske årsag til funktionstabet anføres i erklæringen som *'sequelae efter skade med problemer i dels hofte men også knæ og ryg.'* Endelig er det anført, at prognosen vurderes dårlig, med tilstødende komplikationer og uden forventning om genvindelse af erhvervsevne.

I selskabets interne log af 4. januar 2018 (**bilag 10**) har en medarbejder blandt andet anført, at: *'Jeg er i tvivl om, hvorvidt vi har mulighed for at stoppe/ændre denne udbetaling. Vil det være 'spild af tid' at indhente en speciallægeerklæring. Vi har ikke anledning til at tro, at fors tilbageholder oplysninger om fx arbejde eller omfattende fritidsaktiviteter. ... Vi skal kunne dokumentere en forbedring af erhvervsevnen for at nedsætte eller stoppe udbetalingen.'*

Min klient blev derefter sendt til specialundersøgelse ved speciallæge i ortopædkirurgi, der i erklæring af 12 februar 2018 (**bilag 11**) blandt andet anførte gener som konstante smerter, forværret ved belastning, nedsat kraft i højre ben, nedsat bevægelighed i knæet mv.

...

Min klient modtog ved brev af 28. august 2018 (**bilag 12**) på ny et funktionsskema med samme spørgsmål, som fremgik af skemaet fra 2017, dog med tilføjelse af et enkelt spørgsmål vedrøren-

de brug af hjælpemidler i dagligdagen. Hertil svarede min klient *'krykke, stok'*, som han anvender efter behov og hver morgen, indtil han har fået benene og kroppen i gang.

Ved brev af 4. oktober 2018 (**bilag 13**) meddelte selskabets advokat, at det var hans og selskabets opfattelse, at min klient havde udvist svig, idet der skulle være afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af erhvervsevnen. Endvidere anfører selskabet i brevet, at man i forbindelse med revurderingen er *'kommet i besiddelse af et bredt udvalg af oplysninger'*, som ifølge selskabet skulle være *'helt uforenelige'* med min klients oplysninger omkring nedsættelsen af erhvervsevnen.

Selskabet henviser i brevet til observationsrapporter og foto/videooptagelser for perioden 7. august 2018, 14. august 2018 til 18. august 2018 og 3.-4. september 2018. Selskabet henviser særligt til, at min klient i observationsmaterialet *'på intet tidspunkt gjorde brug af krykker eller andet hjælpemiddel'*, og at min klient efter selskabets opfattelse *'bevægede Dem upåfaldende i alle henseender'*, og efter selskabets opfattelse *'ubesværet skiftede sko og strømper'*. Overvågningsrapporter vedlægges som **bilag 14**.

2.3 Overvågningsmaterialet

Selskabets overvågningsmaterialet omfatter fotorapporter og videoovervågnings vedrørende ovennævnte periode. Vedrørende de faktiske forhold i bilag 14 kan følgende oplyses:

Den 7. august 2018 befandt min klient sig i Danmark ved hans kærestes, ..., bopæl på ... i ...

Den 14.-18. august 2018 vedrører en periode, hvor min klient befandt sig ved sin bopæl i [udlandet], hvor han siden den 11. august 2018 havde haft besøg af sin kæreste, hendes [barn] og [barns ven], som led i deres sommerferie.

Særligt vedrørende den 16. august 2018, kan det oplyses, at der var tale om en udflugt planlagt af min klients kæreste, da de gerne ville give [barn] og [barns ven] en oplevelse, som således gik til en mindre by med nogle vandfald. Min klient fik smerter på turen, som han med hjælp af smertestillende *'bed i sig'*, da han gerne ville medvirke til lidt aktivitet, nu hvor hans kæreste var kommet på feriebesøg med [barn] og [barns ven]. Turen medførte således smerter for min klient både undervejs, men også ved hjemkomst, ligesom han sov dårligt om natten og havde smerter næste dag med behov for hvile.

Den 18. august 2018 rejste de alle til Danmark, hvilket er baggrunden for, at min klients bil stod i lufthavnen i [udlandet]. Den 3. september 2018 blev min klient observeret gående på fortovet, hvilket skyldtes at han skulle ned til sin kærestes [familiemedlem] for at opdatere [familiemedlems] iPad. Den 4. september 2018 rejste min klient tilbage til [udlandet].

3. Anbringender

Det gøres gældende, at selskabet ikke har været berettiget til at standse min klients dækning ved tab af arbejdsevne endsige ophæve hans forsikring.

Selskabet har siden 1998 ydet dækning tab af arbejdsevne og meddelte i 2002, at den var varig. Afgørelsen blev dengang truffet på et oplyst grundlag efter selskabets anvisninger, herunder lægelige akter, og med henvisning til et kommunalt afklaringsforløb, der efter flere arbejdsprøvnin- ger resulterede i, at min klient blev tilkendt mellemste førtidspension.

Forløbet stemmer overens med proceduren, som selskabet har beskrevet i betingelserne, hvorefter udbetaling alene finder sted efter forevisning af den dokumentation, som selskabet finder nødvendig, ligesom selskabet kan betinge dækningen af, at der tilkendes førtidspension.

Det følger af fast ankenævnspraksis, at selskabet efter at have udbetalt ydelser i en længere år-rækkes alene kan bringe dækningen til ophør, hvis det godtgøres, at der er indtruffet en sådan bedring af min klients tilstand, at der ikke længere er krav på dækning, jf. eksempelvis AK 90.910, AK 89.720 og AK 84.766. Dette synes også at være selskabets egen opfattelse, jf. selskabets interne log af 4. januar 2018 (bilag 10).

Selskabet har ydet dækning i mere end 20 år og har ikke godtgjort, at der er indtruffet en sådan bedring af min klients helbred, at han ikke længere skulle være berettiget til dækning.

Der ses ikke holdepunkter for en sådan bedring i nogle af de lægelige akter, snarere tværtimod, da der flere steder beskrives en forværring. Dette er blandt andet beskrevet i lægeattest ved nedsat erhvervsevne 2 (bilag 9) hvor der henvises til tilkomne slidgigtforandringer, ligesom min klients oplysninger om forværringen har en logisk og biologisk forklaring, idet han igennem 20 år har belastet kroppen skævt på grund af ulykken og de efterfølgende operationer med slitage til følge.

Videre gøres det gældende, at det af selskabet fremskaffede overvågningsmateriale ikke godtgør, at min klients arbejdsevne ikke skulle være nedsat i dækningsberettigende omfang. Overvågningsmaterialet vedrører en kort periode på omkring otte dage, hvoraf materialet de fleste dage blot viser, at min klient går, med tydelig fejlstilling, i roligt tempo og med begrænset aktivitet.

Det forhold, at min klient som følge af et feriebesøg en enkelt dag var på tur til et vandfald, er udtryk for et øjebliksbillede og ikke uforeneligt med hans oplysninger omkring funktionsevne eller gener. Min klients gener består blandt andet i smerter, som er velbeskrevet i de lægelige akter og indgik i den oprindelige vurdering fra selskabet såvel kommunen vedrørende førtidspension.

Turen til vandfaldet var en usædvanlig aktivitet for min klient, som hverken er udtryk for, at han ikke havde smerter på turen, eller ikke havde behov for at restituere næste dag, hvilket overvågningsmaterialet da også understøtter. Allerede af den grund, at min klients kæreste, hendes [barn] og [barns ven] ikke bor i [udlandet], er der ikke holdepunkter for at tilsidesætte min klients forklaring omkring ferieturen og baggrunden for aktiviteten, som selskabet ikke ses at anerkende.

Endvidere bemærkes, at afgørelsen af, hvorvidt en aktivitet er uforenelig med gener beskrevet i lægelige akter er af lægefaglig karakter, jf. Højesterets dom af 24. april 2017, som gengivet i U.2017.2147. Selskabet har ikke ført bevis herfor, men baserer i det hele sin afgørelse på overvågningsmateriale, som ifølge selskabet skulle være udtryk for, at min klient nu er i stand til at tjene mindst halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt arbejdsdygtige personer med lignende uddannelse og alder, jf. betingelsernes § 5. Dette er der ganske enkelt ikke holdepunkter for.

Selskabets henvisning til øvrige observationer med angivelse af, at det skulle være udtryk for, at der svigagtigt er afgivet urigtige oplysninger om funktions- og erhvervsevne må i det hele bestrides som udokumenteret.

Et eksempel herpå ses ved, at min klient ifølge selskabet skulle være observeret tage sko og strømper på 'ubesværet'. Om de to episoder i overvågningsmaterialet bemærkes, at min klient i det ene tilfælde står med ryggen til og støtter sig til en bil, og i det andet tilfælde sidder ned i bilen. Dette er fuldt i overensstemmelse med min klients forklaring funktionsskema af 6. september 2018 (bilag 12), hvor min klient har anført, at *'Det er svært at tage strømper og bukser på. Skal ha støtte eller sidde til det.'* Det kan derfor hverken lægges til grund, at det skete 'ubesværet' eller, at der skulle være tale om svigagt afgivne urigtige oplysninger.

Videre gøres det gældende, at observationer af min klient, der eksempelvis handle ind og tager sko på, ikke i sig selv siger noget om hans arbejdsevne, der allerede for 20 år siden blev afklaret, afprøvet og vurderet i flere regi. Selskabet ses heller ikke at have foretaget en realitetsbehandling med vurdering af, hvor mange timer man nu måtte skønne, at min klient ville kunne arbejde, på hvilke lønvilkår eller med hvilken sammenligningsløn, der efter betingelsernes § 5 skal fastsættes efter, hvad en fuldt arbejdsdygtig person med lignende uddannelse og alder kan oppebære.

Selskabets dækningstilsagn blev i 2002 givet efter tilkendelsen af mellemste førtidspension på baggrund af gennemførte arbejdsprøvninger, der blandt andet viste objektive tegn på helbredsmæssige gener (hævelse af knæ og smerter) ved arbejde på mere end et par timer om dagen, dvs. at min klient havde en beskeden resterhvervsevne. Den målestok og de kriterier som selskabet nu lægger til grund for sin revurdering mere end 20 år senere synes at forudsætter, at min klient for at være berettiget til dækning burde ligge derhjemme og fremstå smerteforpint ved enhver aktivitet.

Selskabets henvisning til at min klient er observeret uden brug af stok kan ikke tillægges betydning allerede af den grund, at selskabet i 2002 tilkendte dækning med oplysninger og viden om, at han ikke anvendte hjælpemidler som stok og krykke længere, jf. bilag 3.

Selskabet har efter fast praksis ikke adgang til efter adskillige års dækning at revurdere de samme faktiske forhold ud fra nye skærpede kriterier. Selskabet skal godtgøre en bedring i min klients helbredsmæssige tilstand, som kan begrunde, at han ikke længere har ret til dækning. Denne bevisbyrde har selskabet ikke løftet, og det har derfor ikke været berettiget til at standse dækningen.

I forhold til ophævelsen af forsikringen vil dette efter ankenævnets praksis forudsætte en 'vis grovhed', jf. AK 91.495, som på ingen måde gør sig gældende i nærværende sag.

Der tages forbehold for krav på rimelige advokatombudsninger, jf. FAL § 32, stk.3."

Selskabets advokat har i brev af 5/2 2019 til nævnet blandt andet anført:

"1 PÅSTAND

Klagen kan ikke tages til følge.

2 SAGSFREMSTILLING OG ANBRINGENDER

Nærværende sag omhandler spørgsmålet om, hvorvidt [klageren] har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne til PFA i forbindelse med PFAs stillingtagen til, om [klageren] fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse, således at

PFA har været berettiget til at ophæve hans pensionsforsikring med virkning fra den 1. november 2018, som sket.

I forbindelse med vurderingen af dette spørgsmål, skal Ankenævnet for Forsikring tage stilling til, hvorvidt [klagerens] generelle erhvervsevne er nedsat med halvdelen i henhold til PFAs forsikringsbetingelser.

2.1 Forsikringsaftalen

Som bilag A fremlægges PFAs forsikringsbetingelser for den forsikring mod tab af erhvervsevne, som [klageren] har tegnet hos PFA. Ifølge forsikringsbetingelsernes § 5 er [klageren] berettiget til fuld udbetaling af invalideydelser og præmiefritagelse, såfremt hans generelle erhvervsevne er nedsat med mindst to tredjedele, mens der udbetales halve ydelser/bevilges halv præmiefritagelse, hvis erhvervsevnen er nedsat til mellem en tredjedel og halvdelen, jf. bilag A, side 2.

...

2.2 Grundlaget for PFAs bevilling af forsikringsdækning indtil 1. november 2018

[Klageren] blev den 29. april 1998, bilag B, bevilget midlertidig præmiefritagelse og fuld udbetaling af månedlige erhvervsevnetabsydelser fra den 28. januar 1998 under policenr.

Bevillingen er sket som følge af, at [klageren] i sin anmeldelse til PFA af 6. januar 1998, bilag C, oplyste, at han havde pådraget sig et åbent lårbensbrud i forbindelse med en arbejdsulykke den 28. oktober 1997, og at han som følge heraf midlertidigt var ude af stand til at varetage et erhverv.

[Klageren] blev efterfølgende den 31. maj 2002 tilkendt førtidspension af [kommune], jf. bilag 2 og bilag 4. PFA ændrede på den baggrund den 4. juni 2002 [klagerens] midlertidige invalidepension således, at denne blev varig, jf. bilag 5. Til brug for PFAs vurdering af, hvorvidt [klagerens] generelle erhvervsevne var nedsat i et omfang, der berettigede ham til forsikringsdækning, indgik blandt andet de lægelige akter, som indgik i [kommunes] behandling af [klagerens] ansøgning om førtidspension, jf. bilag 1 og bilag 5.

Bevillingen af erhvervsevnetabsydelser og præmiefritagelse fra den 28. januar 1998 er fortsat under forudsætning af, at [klagerens] generelle erhvervsevne ikke har forbedret sig. [Klageren] er i de efterfølgende bevillingsbreve, herunder bevillingsbrev af 20. marts 1999, bilag D, samt bevillingsbrev af 4. juni 2002, bilag 5, blevet orienteret om, at han er forpligtet til straks at meddele PFA, såfremt der sker ændringer i hans helbredsmæssige forhold eller hans tilknytning til arbejdsmarkedet.

Til brug for PFAs seneste vurdering af [klagerens] erhvervsevne fremsendte PFA opfølgningsskema til [klagerens] udfyldelse. Opfølgningsskemaet er underskrevet den 24. august 2017, jf. bilag 7.

...

PFA har endvidere modtaget funktionsskema underskrevet af [klageren] den 6. september 2018, bilag E

...

PFA har endvidere modtaget lægeattest af 5. september 2017 af læge ..., bilag 9.

...

I forbindelse med en speciallægeundersøgelse udfærdiget den 12. februar 2018, bilag 11, som blev iværksat til brug for PFAs vurdering af [klagerens] erhvervsevne, har [klageren] oplyst, at der ikke har været nogen ændringer i hans tilstand over den sidste årrække.

...

De ovenfor anførte oplysninger er blandt andre indgået i PFAs vurdering af [klagerens] erhvervsevne og dermed grundlaget for de erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelser under pensionsforsikringsaftalen, som er blevet bevilget under policenr. ...

...

2.3 Grundlaget for PFAs ophævelse af forsikringen

Ved brev af 4. oktober 2018, bilag 13, meddelte PFA, at PFA pr. 1. december 2018 agtede at ophæve [klagerens] pensionsforsikring med virkning fra den 1. november 2018, idet [klageren] efter PFAs opfattelse bevidst har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne i forbindelse med PFAs stillingtagen til, om [klageren] fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse.

Subsidiært fordi [klageren] i strid med sin forpligtelse hertil bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er forbedret.

Ophævelsen af forsikringen skyldes, at PFA i forbindelse med vurderingen af [klagerens] erhvervsevne er kommet i besiddelse af et bredt udvalg af oplysninger, der viser, at de af [klagerens] afgivne oplysningerne omkring omfanget og nedsættelsen af hans erhvervsevne samt karakteren af hans klager er helt uforenelige med hans faktiske aktivitets- og funktionsniveau.

Indledningsvis kan oplyses, at PFA, i sager hvor der opstår mistanke om, at en forsikringstager har afgivet urigtige oplysninger om nedsættelsen af sin erhvervsevne, indleder undersøgelser af forholdet med henblik på at afdække, hvorvidt der er tale om en begrundet mistanke. På denne baggrund træffer PFA beslutning om, hvorvidt der er grundlag for enten at fortsætte eller ophøre med at yde forsikringsdækning. I sager, hvor der foreligger dokumentation for, at den pågældende forsikringstager bevidst har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne, vil PFA sædvanligvis ophæve forsikringsforholdet som følge af forsikringstagerens væsentlige tilsidesættelse af sine kontraktretlige forpligtelser over for selskabet – herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt.

Det skal i den forbindelse understreges, at ethvert undersøgelseskridt, som PFA foretager som led i ovennævnte skadepolitik, altid sker i overensstemmelse med gældende lovgivning, de på området gældende regler om god skik samt det til enhver tid gældende branchekodeks.

Som led i PFAs undersøgelse af mistanken om svig iværksatte selskabet observationer af [klageren].

Oplysningerne foreligger blandt andet dokumenteret i form af observationsrapporter og foto-/videoptagelser, som er foretaget i perioden 7. august 2018, 14. august 2018 til 19. august 2018 og 3. september 2018 til 4. september 2018.

Observationsrapporterne for de pågældende dage er fremlagt som bilag 14, ligesom der fremlægges en aktivitetsoversigt over de samlede observationer som bilag F. I tillæg hertil fremlægges som bilag G (USBstik) videoptagelser af [klageren] med sløring af bipersoner. Videoptagelserne skal sammenholdes med observationsrapporterne, hvori der er henvist til de enkelte videoklip.

Ved observationerne er det konstateret, at [klageren] bevæger sig opåfaldende i alle henseender og funktionsmæssigt fremstår med væsentlig større erhvervsevne end det til PFA oplyste. Det fremgår endvidere af observationerne, at [klageren] på de observerede dage på intet tidspunkt

gjorde brug af krykker eller andet hjælpemiddel. Det er derfor ikke en korrekt gengivelse af sandheden, når [klageren] til speciallægen, bilag 11, har oplyst, at han konstant bruger 'krykkestok' og har en maksimal gangdistance på 500 meter.

Der kan i den forbindelse henvises til den 16. august 2018, hvor [klageren] observeres at være på en længere vandretur i ujævnt og kuperet terræn med mindre vandløb/elve og glatte sten samt mange trapper. Selv under denne vandretur observeres [klageren] uden brug af nogen former for hjælpemidler, ligesom [klageren] observeres at bevæge sig upåfaldende i alle henseender. Der henvises i sin helhed til videoklip [Klageren]. Day 16' (bilag G), hvortil særligt følgende sekvenser skal fremhæves:

- '[Klageren]. Day 16', 03:01-03:40 [Klageren] skifter ubesværet sko, mens han står foroverbøjet.
- '[Klageren]. Day 16"', 05:45-07:00 [Klageren] går ubesværet på ujævne og lange trapper uden støtte til gelænder eller lignende.
- '[Klageren]. Day 16', 10:05-11:05 [Klageren] passerer et vandløb/elv med tydeligt ujævnt og kuperet terræn og glatte sten. Det bemærkes, at selv de øvrige slørede bipersoner har besvær ved balance mv. i terrænet.
- '[Klageren]. Day 16', 11:35-11:50 [Klageren] forlader ubesværet vandet ved en høj stenkant på ujævnt terræn uden støtte eller andet hjælp, mens han hjælper en kvinde op af vandet med en hånd.
- '[Klageren]. Day 16', 14:40-16:40 [Klageren] skifter ubesværet sko og strømper, mens han sidder foroverbøjet.

Endvidere fremgår det af observationerne, at det er [klageren], der fører bilen på vej til og fra vandredestinationen den 16. august 2018. Der er tale om en køretur på henholdsvis 106 km og 120 km, som tager flere timer, og som [klageren] gennemfører uden hvilepauser. Det bemærkes, at en af de tre passagerer den 15. august 2018 selv kørte bilen uden [klagerens] tilstedeværelse, jf. bilag 14, hvorfor det må lægges til grund, at det var muligt, at mindst en af passagerne kunne føre bilen over de lange distancer i stedet for [klageren]. At [klageren] førte bilen var altså et aktivt tilvalg.

Det skal fremhæves, at [klageren] er observeret på flere af hinanden følgende dage, herunder blandt andet også den 17. august 2018, dagen efter vandreturen. Af observationsmaterialet fremgår, at [klageren] om eftermiddagen er ude med skrald og senere på dagen tager ud og handler ind, hvor han fremstår upåfaldende og ubesværet. Det bemærkes, at det er ham, der i væsentlig grad tager varer op fra køledisken og lægger ned i kurven, ligesom det er ham, der lægger varerne på kassebåndet og bærer indkøbsposerne. Samme dag den 17. august 2018 om aftenen observeres [klageren] i flere timer blandt andet i et shopping center samt i en park under en gåtur.

Der er derfor intet, der taler for, at [klageren] er nødsaget til at tage særlige hensyn for at skåne sig selv og undgå fysiske anstrengelser og bevægelser, ligesom der ikke er tegn på, at [klageren] efter fysiske aktiviteter, som eksempelvis vandreturen den 16. august 2018, har øget besvær eller gener.

Det er PFAs opfattelse, at de ovennævnte observationer er klart uforenelige med de oplysninger om omfang og karakteren af [klagerens] gener og erhvervsaktiviteter, som er afgivet af [klageren]

til PFA, og som skulle udgøre grundlaget for PFAs beslutning om, hvorvidt PFA skulle fortsætte bevillingen af erhvervsevnetabsydelse samt præmiefritagelse.

Der skal blandt andet henvises til, at [klageren] har oplyst, at hans helbredstilstand er forværret, og at han ikke forventer at blive i stand til at arbejde igen, herunder i andet erhverv, eller mener at kunne varetage hans daglige funktioner i øvrigt. Endvidere henvises til [klagerens] oplysninger om, at han konstant bruger krykker/stok, og at han kun kan gå i maksimalt 10 minutter/100 meter, sidde i 15 minutter, stå i 5 minutter og køre bil i 15 minutter, hvorefter han skal skifte stilling. Der henvises yderligere til [klagerens] oplysninger om, at han er meget besværet af trapper og ikke kan bevæge sig på ujævnt terræn, ligesom han ikke kan bevæge sig forover, bagover og til siden og lignende.

[Klageren] findes herefter at have beskrevet en dagligdag, der ligger langt fra den faktiske dagligdag, som PFAs observationer viser.

Der er herefter intet i de oplysninger, som PFA nu er i besiddelse af, som antyder, at [klageren] skulle have de anførte funktionsindskrænkninger med den virkning, at hans erhvervsevne skulle være reduceret i dækningsberettiget grad.

Det er således PFAs opfattelse, at [klageren] væsentligt har tilsidesat sine kontraktretlige forpligtelser over for selskabet – herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt – idet [klageren] har forsømt sin forpligtelse til at give PFA sandfærdige oplysninger om sin erhvervsevne i forbindelse med PFAs stillingtagen til, om [klageren] fortsat er berettiget til erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse under forsikringen. Subsidiært at [klageren], i strid med sin forpligtelse hertil, bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret.

På baggrund af ovenstående er det PFAs klare opfattelse, at PFA har været berettiget til at ophæve forsikringsdækningerne under PFAs pensionsordning med policenr. ..., som sket.

Det bemærkes, at [klageren] gentagende gange er blevet orienteret om, at oplysningerne afgivet til PFA skal være sandfærdige og fyldestgørende, ligesom [klageren] er blevet orienteret om de mulige konsekvenser af en manglende efterlevelse heraf. Således fremgår det af funktionsskemaet, bilag E, underskrevet den 6. september 2018 af [klageren]:

'G. Underskrift

Jeg erklærer, at mine besvarelser og oplysninger er i fuld overensstemmelse med sandheden.

Jeg er klar over, at urigtige oplysninger eller fortielser kan medføre, at erstatningen nedsættes eller bortfalder.

Dato: 6/9 2018 Forsikrede underskrift: [klageren]"

Endvidere fremgår det på forsiden af opfølgningsskemaet, bilag 7, underskrevet den 24. august 2017, at:

'Dine oplysninger skal være korrekte

Det er vigtigt, at dine oplysninger til PFA er i fuld overensstemmelse med sandheden, og at du ikke fortier noget. Afgiver du urigtige oplysninger eller undlader du at afgive relevante oplysninger,

kan det få betydning for din ret til udbetalinger, ligesom det kan være en overtrædelse af lovgivningen.'

Det bemærkes endvidere, som ligeledes anført i klageskriftet, at [klageren] fik lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger til ovenstående forhold, herunder det fremsendte dokumentationsmateriale, forinden forsikringsdækningen blev ophævet, blandt andet under et fysisk møde, men at ingen af de fremkomne bemærkninger gav anledning til anden vurdering.

PFA har i ophævelsesbrevet taget forbehold for at kræve allerede udbetalte ydelser tilbagebetalt. Dette forbehold fastholder PFA.

I det tilfælde, at Ankenævnet for Forsikring mod forventning måtte finde, at der ikke er tilstrækkelig grundlag for at ophæve [klagerens] forsikringsdækningerne under hans pensionsordning med policenr. ... hos PFA med virkning fra den 1. november 2018, som sket, gøres det gældende, at [klageren] ikke længere opfylder betingelserne således, at PFA er berettiget til at stoppe udbetalingerne, subsidiært at reducere udbetalingerne og præmiefritagelsen til halvdelen.

2.4 [Klagerens] klage

[Klagerens] synspunkt om, at hans generelle erhvervsevne skulle være nedsat i dækningsberettigende grad synes i vidt omfang at være baseret på [klagerens] egne oplysninger i de lægelige akter, herunder oplysninger givet i forbindelse med den oprindelige bevilling, bilag B, og bevillingen af 4. juni 2002, bilag 5.

Det er PFAs opfattelse, at der er en uoverensstemmelse mellem på den ene side [klagerens] egne oplysninger i bl.a. de lægelige akter og på den anden side den aktivitet, der fremgår af observationsmaterialet. PFA er endvidere selv sagt berettiget til løbende at tage stilling til en forsikringsstagers ret til fortsat udbetaling og præmiefritagelse, ligesom PFA er berettiget til at inddrage nye oplysninger i forbindelse hermed.

Særligt for så vidt angår [klagerens] synspunkt om, at PFAs henvisning til brugen af stok/krykker ikke kan tillægges betydning, idet PFA i 2002 tilkendte dækning med oplysninger og viden om, at [klageren] ikke anvendte sådanne hjælpemidler, bemærkes, at den observerede manglende brug af krykkestokke blot er et blandt flere elementer i PFAs afgørelse. PFA har ikke gjort gældende, og gør fortsat ikke gældende, at det er en forudsætning for, at [klageren] er berettiget til dækning, at han faktisk bruger krykkestokke. Den manglende brug af krykkestokke, som er dokumenteret ved observationerne, er et blandt flere eksempler på, at [klageren] har tilsidesat sine kontraktretlige forpligtelser, herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt, over for PFA ved at afgive oplysninger, der er uoverensstemmende med hans faktiske aktivitet- og funktionsniveau. PFA er derfor efter almindelige obligationsretlige grundsætninger berettiget til at ophæve forsikringsdækningen.

For så vidt angår [klagerens] bemærkninger i klageskriftet om vandreturen den 16. august 2018, herunder at der var tale om en 'usædvanlig aktivitet' i forbindelse med et sommerferie-besøg, bemærkes, at det er påfaldende og lidet sandsynligt, hvis [klageren] skulle være blevet observeret på en dag, hvor han havde et ekstraordinært højt og velfungerende aktivitetsniveau. Det er endvidere påfaldende, at [klageren] valgte at deltage i en aktivitet af den karakter, såfremt han har så store gener, som han giver udtryk for i klageskriftet. Det skal igen fremhæves, at aktiviteten skete uden nogen former for hjælpemidler, herunder uden brug af stok eller krykker. Det bemærkes i

den forbindelse, at der i speciallægeerklæringen, bilag 11, ikke fremgår oplysninger om, at [klageren] tager nogen former for smertestillende medicin. Det oplyses derimod, at [klageren] kun tager kolesterolsænkende medicin og ...-piller.

I relation til [klagerens] bemærkning om, at observationsperioden er på otte dage gøres det gældende, at der er ingen grund til at antage, at det foreliggende observationsmateriale ikke giver et retvisende billede af [klagerens] aktivitets- og funktionsniveau.

For så vidt angår bemærkningen i klageskriftet til Højesterets dom af 24. april 2017, gengivet i U 2017.2147 H, kan det oplyses, at PFA forinden ophævelsen har forelagt observationsmateriale, speciallægeerklæringen, funktionsskema samt lægelige akter for en af PFA antaget lægekonsulent (bilag H). Det er endvidere PFAs opfattelse, at såfremt Ankenævnet for Forsikring måtte lægge [klagerens] fortolkning af dommen til grund, vil konsekvensen være, at Ankenævnet for Forsikring i alle sager vedrørende erhvervsevnetabsforsikringer, hvori det gøres gældende, at der er uoverensstemmelser mellem observationer og oplysninger afgivet af forsikringstagere, må se sig nødsaget til at afvise sagerne, idet disse ikke kan forelægges Retslægerådet i Ankenævnets regi. Det gøres gældende, at dette ikke kan anses som værende retstilstanden, og at Ankenævnet for Forsikrings praksis understøtter, at dette heller ikke er retstilstanden.

Det af [klageren] i klageskriftet anførte giver imidlertid under alle omstændigheder ikke anledning til en ændret vurdering af sagen. Det afgørende for PFAs ret til at ophæve er, at de observationer, som der blev foretaget, har vist, at de af [klageren] angivne oplysninger omkring omfanget og nedsættelsen af hans erhvervsevne samt karakteren af hans klager er uforenelige med hans faktiske aktivitetsog funktionsniveau.

3 SAMMENFATTENDE ANBRINGENDER

Det gøres gældende, at PFA har løftet bevisbyrden for, at [klageren] har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne i forbindelse med vurderingen om fortsat bevilling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelser. Subsidiært at [klageren] bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er blevet markant forbedret i strid med sin forpligtelse hertil.

[Klageren] har således væsentligt tilsidesat sine kontraktretlige pligter over for PFA, herunder sin loyale samarbejds- og oplysningspligt.

På den baggrund er det PFAs opfattelse, at PFA er berettiget til at ophæve [klagerens] pensionsforsikring fra den 1. november 2018, som sket. Subsidiært gøres det gældende, at [klageren] ikke har et erhvervsevnetab på mindst halvdelen, og at han derfor ikke er berettiget til udbetaling og præmiefritagelse.

Mere subsidiært gøres det gældende, at [klageren] ikke har et erhvervsevnetab på mindst 2/3, og at han derfor alene er berettiget til halv udbetaling og halv præmiefritagelse."

Klagerens advokat har i brev af 22/2 2019 til nævnet blandt andet anført:

"2. Selskabets ophævelse af forsikringen

Selskabet anfører i svarskriftet, at min klient væsentligt skulle have tilsidesat sine kontraktretlige pligter overfor PFA, herunder sin loyale samarbejds- og oplysningspligt, og at dette skulle berettigelse selskabet til at ophæve forsikringen.

Ifølge selskabet skulle overvågningsmaterialet være uforeneligt med oplysninger fra min klient, herunder opfølgningsskemaet (bilag 7), funktionsskemaet (bilag E/bilag 12) og oplysninger i lægelige akter (bilag 11).

Indledningsvist gøres det gældende, at min klient ikke har afgivet urigtige oplysninger, hvorfor ophævelsen allerede af den grund ikke er berettiget. Selv hvis nævnet måtte komme frem til, at der er tale om urigtige oplysninger, så gøres det gældende, at der ikke er tale om en væsentlig tilsidesættelse af de kontraktretlige forpligtelser, der kan begrunde en ophævelse af forsikringen, jf. princippet i AK 91.495.

I forhold til min klients besvarelse af funktionsskemaet (bilag E/bilag 12), skal det bemærkes, at svarene er afgivet under to helt afgørende forudsætninger, som selskabet ikke synes at tage i betragtning.

For det første har min klient svaret ud fra den præmis, der fremgår af overskriften til skemaets afsnit A-D, nemlig 'Daglige' aktiviteter', 'Daglig bevægelighed' og 'Daglige løft' [min fremhævnings]. Det er med andre ord en besvarelse ud fra en gennemsnitlig dagligdag, hvilket skemaets opbygning, spørgsmål og funktion da også tilsiger.

For det andet så er svarene afgivet med reference til de gener, min klient har efter ulykken, der blandt andet omfatter kroniske smerter. En belastning udover det oplyste medfører således enten akutte eller efterfølgende smerter, hvilket blandt andet er årsag til, at min klient har en nedsat erhvervsevne.

Der er på denne baggrund ikke tale om, at min klient har afgivet urigtige oplysninger eller at oplysningerne skulle være 'helt uforenelige' med hans faktiske aktivitets- og funktionsniveau, som selskabet ellers påstår.

Overvågningsmaterialet viser – navnlig henset til, at han i en periode havde besøg – et generelt beskeden aktivitetsniveau, som passer fint med beskrivelsen i funktionsskemaet om, at hans dagligdag 'består af at sidde, stå, gå og ligge alt efter hvad kroppen siger' (bilag 12/bilag E).

Selskabet fremhæver igen, at eksempelvis min klients skifte af sko understøtter, at der skulle være afgivet urigtige oplysninger. Synspunktet understreger de manglende nuancer, som genoptagelsen af min klients sag bærer præg af. Min klient har på spørgsmålet i funktionsskemaets afsnit D, om eventuelle problemer med personlig hygiejne anført, at 'Det er svært at tage strømper og bukser på. Skal ha støtte eller sidde til det'. At det skulle være et eksempel på, at der er afgivet urigtige oplysninger, er ganske enkelt ikke korrekt. Da min klient skifter sko første gang, så støtter han sig til bilen, når han skal skifte sko på venstre fod (og dermed støtte på højre), og anden gang skifter han sko, mens han sidder i bilen. Helt i overensstemmelse med det beskrevet i funktions-skemaet.

I forhold til selskabets bemærkning om, at min klient på overvågningsmaterialet ikke er set anvende stok, så skyldes det, som også anført i klagen af 21. december 2018, at han anvender den

efter behov, hovedsageligt hver morgen, indtil kroppen er kommet i gang. Vidneerklæringer fra min klients bror og min klients kæreste vedlægges som **bilag 15** og **bilag 16**.

I overensstemmelse hermed har min klient i funktionsskemaet til selskabet oplyst om sin brug af stok i dagligdagen. Selskabet fremhæver, at en angivelse i en speciallægeerklæring (bilag 11) hvorefter min klient 'konstant' skulle bruge stok, er et eksempel på en urigtig oplysning.

Hertil bemærker jeg, at min klient ikke har oplyst lægen, at han konstant bruger stok, da det ikke er tilfældet. Der må derfor være tale om en fejl eller misforståelse fra lægens side. Min klient har ikke erindring om, at stokken blev drøftet med speciallægen, men kan ikke udelukke, at hans brug heraf på daglig basis har været nævnt. En ordforveksling eller misforståelse kan være en mulig forklaring, men uanset hvad, så kan lægens gengivelse ikke betragtes som en urigtig oplysning fra min klient, da han ikke har oplyst om en 'konstant' brug. Dertil kommer, at selskabet da også anfører, at brugen af stok ikke i sig selv er afgørende for spørgsmålet om dækning.

Selskabet fremhæver i forlængelse heraf, at min klients forklaring på den tur, som han deltog i den 16. august 2018 skulle være '*påfaldende og lidet sandsynlig*'. Selskabets synspunkt synes ubegrundet henset til de dokumenterbare, faktiske forhold, der understøtter forklaringen. Som redegjort for i klagen, så var der nogle konkrete og personlige omstændigheder, der gjorde, at min klient valgte at deltage i turen og 'betale prisen' om natten og dagen efter. Forhold som i øvrigt understøttes af, at min klient først gik ud næste eftermiddag.

Selskabets synspunkt passer i øvrigt dårligt med den gensidige loyalitetsforpligtelse, der er i kontraktforholdet, ligesom det både bevismæssigt og retssikkerhedsmæssigt, må det anses for yderst betænkeligt, hvis selskabet kan forkaste en så underbygget forklaring som '*lidet sandsynlig*'.

Tilbage står herefter selskabets bemærkninger om, at min klient er overvåget i dagligdagssituationer, hvor han går på gaden, går ud med skrald og handler ind, herunder '*tager varer op fra køledisken*.' At dette skulle dokumentere forhold i strid med min klients oplysninger på så væsentlige punkter, at det skulle begrunde en ophævelse af forsikringen, er under hensyn til ovenstående ganske enkelt ude af proportioner.

3. Selskabets revurdering af erhvervsevnetabet

Selskabet har som subsidær og mere subsidær påstand gjort gældende, at min klients erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad, det vil sige med halvdelen eller 2/3.

Det centrale i nærværende sag er på dette punkt, om selskabet har godtgjort en sådan bedring i min klients tilstand, at han ikke længere er berettiget til dækning ved tab af erhvervsevne, jf. nævnets praksis i sager med årelange udbetalinger som omtalt i klagen.

Det er således selskabet, der skal godtgøre, at der er indtruffet en bedring, som fører til, at klient nu kan tjene mere end halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt arbejdsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Det fastholdes, at selskabet ikke med det fremlagte overvågningsmateriale på nogen måde har ført bevis herfor. I forhold til de konkrete aktiviteter, herunder turen den 16. august 2018, henviser jeg til mine bemærkninger under afsnit 2 samt klagen af 21. december 2018.

Det bemærkes desuden, at der på intet tidspunkt i forbindelse med selskabets afgørelser eller i de kommunale og lægelige akter fra 1997-2002 er anført, at min klient ikke kan gå, handle ind, eller bære skrald ud. Tværtimod er der i de lægelige og kommunale akter, som var tilgængelige i 2002 omtalt, at min klient trods sine gener havde en vis resterhvervsevne.

Når selskabet dengang tilkendte en varig dækning med viden herom, så kan selskabet ikke mere end 20 år efter ulykken og mere end 15 år efter et varigt tilsagn ændre dette med henvisning til forhold, der kan rummes i de oplysninger, den oprindelige afgørelse blev truffet på grundlag af.

Det forhold, at selskabet har forelagt sagen for en intern lægekonsulent (bilag H), kan ikke føre til andet resultat. Lægekonsulentens udtalelse fremtræder ikke objektiv, og det forhold, at lægen svarer 'nej' til spørgsmålet om, hvorvidt min klient kan have gode og dårlige dage, vidner om en grundlæggende tilsidesættelse af min klients forklaringer såvel vurderingerne fra de speciallæger, der har undersøgt min klient og vurderet årsagssammenhæng mellem ulykken, funktionsnedsættelsen, de fremsatte klager og de objektive fund (bilag 9 og bilag 11).

I forhold til selskabets bemærkning om, at der i speciallægeerklæringen (bilag 11) ikke er oplysninger om, at min klient tager smertestillende medicin, så oplyser min klient, at han ved undersøgelsen ikke blev spurgt hertil, hvilket kan være forklaringen på, at det ikke fremgår.

Det skal for en ordens skyld nævnes, at henvisningen til U.2017.2147 i klagen ikke angik et synspunktet om nævnets kompetence, men derimod at selskabet ikke har løftet bevisbyrden for, at min klients tilstand er bedret.

Det bemærkes i den forbindelse, at Retslægerådet netop i U.2017.2147 udtalte sig om smertetilstande:

Det er ikke usædvanligt for smertetilstande med variation i generne i løbet af en dag eller fra dag til dag, eller for kortere/længere perioder af gangen. En sådan variation kan optræde uden umiddelbar kendt årsag eller være relateret til fysisk, psykisk eller social belastning.

Også af den grund kan selskabets lægekonsulentens bemærkninger ikke betragtes som andet eller mere end et partsindlæg uden selvstændig betydning for beviset for min klients erhvervsevne tab."

Af brev af 8/3 2019 fra selskabets advokat til nævnet fremgår det blandt andet:

"1.1 PFAs ophævelse af forsikringen

[Klageren] gør i sin replik gældende, at der ikke er tale om en væsentlig tilsidesættelse af de kontraktretlige forpligtelser, der kan begrunde en ophævelse af forsikringsdækning, og henviser til principperne i Ankenævnet for Forsikrings kendelse af 24. oktober 2018, AK 91.495.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at Ankenævnet for Forsikring i AK 91.495 ikke anfører, at der skal være tale om en væsentlig tilsidesættelse af de kontraktretlige forpligtelser, men at der skal være en '*vis grovhed i den af klageren udviste adfærd*'. Det bemærkes endvidere, at selskabet i den pågældende kendelse alene havde foretaget observationer i en periode på fire dage, hvoraf en af dagene var uafhængig af de tre øvrige observationsdage, og at observationerne begrænsede sig til aktiviteter såsom ankomst/afgang til og fra en arbejdsplads, afhentning af børn og tankning

af bil mv. Sagen adskiller sig herved tydeligt fra nærværende sag både for så vidt angår observationsperiodens omfang samt karakteren af de observerede aktiviteter.

Det gøres gældende, at en situation som den foreliggende, hvor [klageren] blandt andet observeres på en længere vandretur i ujævnt og kuperet terræn uden brug af nogen former for hjælpemidler, samme dag kører bil over længere distancer på henholdsvis 106 og 120 km uden hvilepauser samt dagen efter observeres at handle ind, være flere timer i et shopping center og i en park under en gåtur uden nogen former for øget besvær eller gener, efter PFAs opfattelse derimod må være et eksempel på en illoyal adfærd af grovere karakter. Dermed er AK 91.495 uden betydning.

Det fremhæves i den forbindelse, at disse aktiviteter samt de øvrige aktiviteter, der fremgår af observationsmaterialet, bilag F-G, netop skal sammenholdes med de oplysninger, som [klageren] har angivet i funktionsevneskemaet, bilag 12, opfølgningsskemaet, bilag 7, lægeattest, bilag 9, samt speciallægeerklæringen, bilag 11.

[Klagerens] synspunkt om, at besvarelsen af funktionsevneskemaet, bilag E, er afgivet under to afgørende forudsætninger, som PFA ikke tager i betragtning, kan i den forbindelse afvises.

Det er korrekt, at funktionsskemaet tager udgangspunkt i en besvarelse af en gennemsnitlig dagligdag, og det er netop [klagerens] beskrivelse af sine gener, helbredstilstand og erhvervsevne i sin dagligdag, som skulle udgøre grundlaget for PFAs beslutning om, hvorvidt PFA skulle fortsætte bevillingen af erhvervsevnetabsydelse samt præmiefritagelse.

Der henvises igen til, at [klageren] har oplyst, at hans helbredstilstand faktisk er forværret, og at han ikke forventer at blive i stand til at arbejde igen, herunder i andet erhverv, eller forventer at kunne varetage sine daglige funktioner i øvrigt. Der henvises yderligere til [klagerens] oplysninger om, at han bruger krykker/stok, og at han kun kan gå i maksimalt 10 minutter/100 meter, sidde i 15 minutter, stå i 5 minutter og køre bil i 15 minutter, hvorefter han skal skifte stilling, samt hans oplysninger om, at han er meget besværet af trapper og ikke kan bevæge sig på ujævnt terræn, ligesom han ikke kan bevæge sig forover, bagover og til siden og lignende.

For så vidt angår [klagerens] henvisning til hans bemærkning i funktionsevneskemaet, bilag 12, om, at hans dagligdag *'består af at sidde, stå, gå og ligge alt efter hvad kroppen siger'* og at dette er i overensstemmelse med observationsmaterialet, er det PFAs opfattelse, at beskrivelsen naturligvis skal læses i sammenhæng med de øvrige angivne oplysninger i samme funktionsevneskema om hans funktionsevne, som giver indtryk af en meget mere funktionsevnebegrænset person, end det som er dokumenteret ved observationerne.

PFA fastholder på den baggrund, at [klageren] findes at have beskrevet en dagligdag, der ligger langt fra den faktiske dagligdag, som PFAs observationer viser.

Særligt for så vidt angår [klagerens] synspunkt om, at PFAs henvisning til [klagerens] skiftning af sko ikke er et eksempel på, at der er afgivet urigtige oplysninger, bemærkes, at den observerede ubesværede skiftning af sko blot er et blandt flere elementer i PFAs afgørelse. Den ubesværede skiftning af sko, som er dokumenteret ved observationerne, er et blandt flere eksempler på, at [klageren] har tilsidesat sine kontraktretlige forpligtelser overfor PFA, herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt, ved at afgive oplysninger, der er uoverensstemmende med hans faktiske aktivitet- og funktionsniveau. Der henvises i den forbindelse igen til observationsmaterialet, bilag

F-G, og til de relevante videoklip med den ubesværede skiftning af sko i videoklip '[Klageren]. Day 6', 03:01-03:40 samt 14:40-16:40, bilag G.

Det samme gør sig gældende for så vidt angår [klagerens] brug af stok/krykker, som angivet i speciallægeerklæringen, bilag 11, der ligeledes er et blandt flere eksempler på tilsidesættelsen af de kontraktretlige forpligtelser. Det må i den forbindelse alt andet lige betragtes som påfaldende, at [klageren] ikke på noget tidspunkt er observeret med stok/krykker, herunder heller ikke i forbindelse med vandreturen den 16. august 2018. Der henvises i den forbindelse igen til observationsmaterialet, bilag F-G, og særligt til videoklip '[Klageren]. Day 6', 05:45-07:00, 10:05-11:05 samt 11:35-11:50, hvor det med al tydelighed fremgår, at [klageren] er fysisk fuldstændig ubesværet under vandreturen i det ujævne og kuperede terræn og på intet tidspunkt gør brug af nogen former for hjælpemidler. Vidneerklæringerne, bilag 15-16, giver ikke anledning til en ændret vurdering af sagen. Det bemærkes i relation til vidneerklæringerne, at de er fra henholdsvis [klagerens] bror og kæreste, og derfor har en ganske begrænset bevismæssige værdi

Uanset om vandreturen den 16. august 2018 skete i forbindelse med 'konkrete og personlige' omstændigheder, som [klageren] gør gældende i sin klage samt replik, fastholder PFA, at vandreturen med al tydelighed viser, at [klageren] har et velfungerende aktivitetsniveau. Der henvises i sin helhed til videoklip '[Klageren]. Day 6', bilag G. PFA fastholder, at det er påfaldende, at [klageren] valgte at deltage i en så krævende aktivitet, som vandreturen var udtryk for, såfremt han har så store gener, som han giver udtryk for i klageskriftet, uanset årsagen bag.

Det kan i den forbindelse igen fremhæves, at [klageren] også dagen efter vandreturen, den 17. august 2018, viser et velfungerende aktivitetsniveau, hvor han om eftermiddagen er ude med skrald og senere på dagen tager ud og handler ind og samme aften observeres i flere timer blandt andet i et shopping center samt i en park under en gåtur. Bemærkningen i [klagerens] replik om, at han 'betalte prisen' for deltagelsen i vandreturen dagen efter, kan derfor ikke efter PFAs opfattelse tillægges betydning.

Det fastholdes således, at der er væsentlige uoverensstemmelser mellem de observationer, som der er foretaget af [klageren], og de oplysninger omkring omfanget og nedsættelsen af hans funktionsevne samt karakteren af hans klage, som han har oplyst til PFA.

På baggrund af ovenstående samt de i svarskriftet anførte synspunkter fastholder PFA, at PFA har løftet bevisbyrden for, at [klageren] har forsømt sin forpligtelse til at give PFA sandfærdige oplysninger om sin erhvervsevne i forbindelse med vurderingen om fortsat bevilling af erhvervsevnetabsydelse og præmiefritagelse og dermed forbrudt sig mod sin loyale samarbejds- og oplysningspligt overfor PFA.

1.2 PFAs revurdering af erhvervsevnetabet

I det tilfælde at Ankenævnet for Forsikring mod forventning måtte finde, at [klageren] ikke har handlet i strid med sin loyale samarbejds- og oplysningspligt overfor PFA ved bevidst at have afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af sin erhvervsevne eller ved bevidst har undladt at give PFA meddelelse om, at hans erhvervsevne er forbedret, fastholdes det, at PFA har løftet bevisbyrden for, at [klageren] ikke længere har et dækningsberettigende erhvervsevnetab. Mere subsidært, at [klageren] ikke har et erhvervsevnetab på mindst 2/3, og at han derfor alene er berettiget til halv udbetaling og halv præmiefritagelse.

Der henvises i sin helhed til observationsmaterialet, bilag F-G, samt bemærkningerne ovenfor i afsnit 1.1.

[Klagerens] synspunkt om, at det i sagens akter for perioden 1997-2002 ikke er anført, at [klageren] ikke kan gå, handle ind eller bære skrald ud, er uden betydning for denne vurdering. Det afgørende er, at det funktions- og aktivitetsniveau, som [klageren] observeres at have, er udtryk for, at han rent faktisk er i stand til varetage et erhverv og under alle omstændigheder, at han ikke har de funktionsindskrænkninger, som han har oplyst.

At [klageren] har afgivet urigtige oplysninger til PFA i forbindelse med udfyldelsen af funktionsevneskemaet, bilag 12, opfølgningsskemaet, bilag 7, lægeattest, bilag 9, samt speciallægeerklæringen, bilag 11, understøtter blot dette.

I PFAs løbende vurderinger af en forsikringstagers ret til fortsat udbetaling og præmiefritagelse er PFA berettiget til at inddrage nye og andre oplysninger end de oplysninger, der forelå på tidspunktet for den oprindelige bevilling.

...

PFA er således ikke bundet af en 15 år gammel afgørelse i et tilfælde som det nærværende, hvor PFA kommer i besiddelse af oplysninger, som viser, at erhvervsevnen ikke længere er nedsat i dækningsberettigende grad."

Klagerens advokat har i brev af 29/3 2019 til nævnet blandt andet anført:

"2. Anvendelse af overvågningsmateriale

Selskabet anfører i indlægget af 8. marts 2019 (side 4), at observationerne er udtryk for, at min klient skulle være i stand til at varetage et erhverv, og at han ikke skulle have de funktionsindskrænkninger der er oplyst om.

Selskabets synspunkt fører til, at kommunale afklaringsforløb, lægelige vurderinger på baggrund af undersøgelser og objektive fund såvel oplysninger fra skadelidte, vidner mv. tilsidesættes ved en fortolkning af overvågningsmateriale.

Dette forudsætter, at overvågningsmaterialet har en karakter og et omfang, der er åbenbart uforeneligt med oplysningerne om gener og funktionsindskrænkninger, og at det i øvrigt kan sige noget om erhvervsevnen. Dette ses også at følge af praksis, jf. eksempelvis U.2015.533 og AK 89.328.

Ovenstående gælder navnlig i en sag som den foreliggende, der genoptages efter knap 20 års dækning, hvor bevisbyrden for at min klient ikke længere skulle være berettiget til dækning påhviler selskabet.

...

At der ikke er forhold som kan begrunde en ændring understøttes blandt andet af selskabets argumentation, hvor min klients oplysninger fortegnes i et forsøg på at fremstille dem som urigtige.

Selskabet anfører eksempelvis, at min klient skulle have oplyst, at *'han kun kan gå i maksimalt 10 min/100 meter'*, at han *'ikke kan bevæge sig på ujævnt terræn'* og at han *'ikke kan bevæge sig forover, bagover og tid siden'*, jf. selskabets indlæg af 8. marts 2019, side 2. Det lægges til grund, at selskabet henviser til oplysninger i funktionsskemaet (bilag E/bilag 12).

Funktionsskemaet er affattet med alternative svarmuligheder, hvor det ene svaralternativ – som selskabet har undladt at gengive i indlæg af 5. februar 2019 – er '*Ja, ingen problemer*' [min fremhævning] og de øvrige svarmuligheder er '*Til dels, hvor længe ad gangen*' og/eller '*Nej – forklar hvorfor og i hvilken grad*'.

Min klient har således ikke oplyst, at han kun kan gå '*maksimal 10 min/100 meter*', men at han kan gå 10 minutter/100 meter ad gangen med reference til hvornår det medfører gener, jf. bemærkningerne herom i tidligere indlæg. Tilsvarende om hans evne til at bøj sig, som heller ikke er '*uden problemer*', blandt andet som følge af smerter og bæreevnen på højre ben.

Min klient har heller ikke oplyst, at han '*ikke kan bevæge sig på ujævnt terræn*', men da han ikke kunne svare '*Ja, ingen problemer*', har han svaret nej og beskrevet, at problemet er skævhed i ben og smerter i ryg hofte og højre ben.

I forhold til sidstnævnte, så fastholdes det, at turen den 16. august 2018 ikke er retvisende for min klients aktivitetsniveau, og at det var en enkeltstående begivenhed af social karakter. Selskabet vil af uvisse årsager ikke anerkende forklaringen. Som dokumentation for, at der var tale om et feriebesøg fremlægges som **bilag 17** min klients kærestes kvitteringer på flybilletter og som **bilag 18** fremlægges vidneerklæring fra kærestens [barn]. I vidneerklæringen bekræftes desuden min klients brug af stok, som selskabet fortsat forsøger at fremstille som en urigtig oplysning med henvisning til en formulering i en speciallægeerklæring, som min klient ikke genkender og selv sagt ikke har udarbejdet.

Det bemærkes desuden, at der ikke var tale om '*en længere tur i ujævnt og kuperet terræn*', som selskabet anfører i indlægget, side 2. Som det fremgår af videoovervågningsmaterialet fra turen den 16. august 2018 (bilag G), så gik min klient og hans gæster ind i parken omkring kl. 12.30 og kl. 13.18 er de ude igen og på vej mod bilen. Under denne tur blev der også holdt pauser, som overvågningsvideoen dog ikke har med. Overvågningsvideoen ses da også at springe i tid og er således ikke uafbrudt og fortløbende.

Derudover påstår selskabet gennemgående, at min klient skulle være '*ubesværet*' i sine aktiviteter. Udover at min klient ikke er ubesværet, allerede fordi han har fysiske funktionsbegrænsninger og kroniske smerter, så forekommer begrebet ikke adækvat henset til genernes karakter. Selskabet efterlader indtryk af, at smerter skal kunne ses for at være til stede.

Jeg henviser til de lægelige akter i sagen, herunder speciallægeerklæringen af 12. februar 2018 (bilag 11) og lægeattest af 5. september 2017 (bilag 9) hvorefter der ikke er tvivl om min klients gener, de objektive fund og sammenhængen til ulykken, som værende arbejdshindrende og stationære gennem mange år.

Udtalelsen fra selskabets interne lægekonsulent (bilag H) kan på ingen måde tilsidesætte de uafhængige lægers konklusioner gennem hele sygeforløbet. Det bemærkes, at også lægekonsulenten ses at fortælle oplysninger i sagen til støtte for selskabets konklusion. Lægekonsulenten anfører eksempelvis, at min klient efter en operation i juli 1999 ikke skulle have haft smerter svarende til frakturstedet. Dette er ikke korrekt.

Min klient har gennem hele forløbet haft smerter både ved og omkring frakturstedet. I journal fra egen læge (bilag 19) er blandt andet noteret følgende efter 1999:

01-10-01: *'Han er gået til træning i 3 år. Han har prøvet alle slags gigttabletter. ... Hans knæ hæver, når han træner, men han skal naturligvis fortsætte med at træne ... Hans knæ ser forfærdeligt ud ... Der er muskelsvind både af lår og underben.'*

...

02-10-01: *'Som han går belaster det både hofter og ryg. Han har utrolig mange smerter. Han har været på smerteklinikken hos ... Hvis han skal have korrigeret sin fejlstilling, mener jeg da, det skal gøres indenfor en rimelig tid, for ellers påvirker det jo resten af systemet.'*

...

08-11-01: *'Han har hoftesmerter... Han har føleforstyrrelser af højre ben. ... Han har opgivet revallideringsforsøg, fordi han har mange smerter. Jeg har kendt hans mor igennem mange år og det er en reel familie. Jeg har ikke indtryk af, at han overdriver noget som helst.'*

Derudover anfører selskabets lægekonsulent (bilag H), at min klient som følge af fejlstilling og knæ-nær fraktur vil være i risiko for tidlig udvikling af knæartrose, men at han skulle være undersøgt herfor i 2014, hvor man endnu ikke fandt tegn til det. Dette er heller ikke korrekt.

Min klient blev 10. marts 2004 (bilag 19) af egen læge henvist til forundersøgelse vedrørende en knæoperation, hvorved det blev anført:

'Han er utrolig flittig til at træne knæet. Men der er udtalt artroseskurten i knæet. Hø. ben hjuler vældig meget. ... På lang sigt bliver det jo et nyt knæ, men hvornår det skal ske, ved jeg ikke. Jeg prøver at give ham smertestillende med Celebra og se, hvordan det virker i ventetiden.'

I journalnotat af 7. juni 2004 fra ... Sygehus (bilag 19) er det blandt andet anført:

'Pt. har følger efter det distale lårbensbrud i form af, at der nu er begyndt at komme artroseforandringer i højre knæ, mest udtalt omkring femoropatellarleddet og på medialsiden.... Som han har det nu kan han sagtens klare sig og jeg synes også, at der ikke er så udtalt forandring på røntgen, så jeg vil tilbyde pt. alloplastik på nuværende tidspunkt, men han skal nok regne med, at det kommer indenfor en overskuelig årrække'

Der er således ingen holdepunkter for, at man ikke har fundet tegn til knæartrose, hvilket også beskrives i lægeattest af 5. september 2017 (bilag 9) og har været en forventet komplikation og følge efter ulykken. I forhold til knæoperationen bemærkes, at min klient blev oplyst, at den ville være forbundet med risici, og at et kunstigt knæ alene ville holde ca. 10 år. Han har derfor endnu ikke søgt om operation og forsøger at udskyde det mest muligt trods sine gener.

Som det fremgår af ovennævnte journalnotat af 1. oktober 2001 (bilag 19), så blev min klient fra lægelige side rådet til at træne til gavn for hans gener, men også hans generelle helbred, nu hvor hans mulighed for fysisk aktivitet var begrænset. Argumentationen forekommer derfor cirkulær, når selskabets lægekonsulent fremhæver min klients fysiske fremtræden som et argument for, at hans erhvervsevne skulle være intakt.

I forhold til hvorvidt observationerne i sig selv kan tages som udtryk for en erhvervsevne, så skal det særligt fremhæves, at de aktiviteter som min klient ses udøve har karakter af dagligdagsaktiviteter som ikke i sig selv siger noget om en erhvervsevne.

En anerkendelse af selskabets argumentation vil medføre, at helt almindelige hverdagsaktiviteter, såsom at handle ind, gå en tur og tanke benzin kan konverteres til en erhvervsevne, og herved tilsidesætte de udredninger der foretages i lægeligt og kommunalt regi.

Det bemærkes, at observationerne er øjebliksbilleder eller sammensatte filmsekvenser fra en kortere periode, og ikke viser de tidspunkter hvor min klient hviler, restituerer og ligger søvnløs på grund af sine smerter. Observationerne kan således ikke tages som udtryk for, at min klients erhvervsevne ikke skulle være nedsat i dækningsberettigende grad.

3. Sammenfatning

...

Hvis nævnet mod forventning måtte komme frem til at min klient ikke har krav på dækning, skal selskabet anerkende, at han alligevel har ret til en passende overgangsperiode, således at dækningen ikke standses med måneds varsel som sket.

Da selskabet ved sin handlemåde har gjort det nødvendigt for min klient at afholde udgifter til advokat, skal dette erstattes af selskabet i henhold til Forsikringsaftalelovens § 32, stk. 3. Advokat-omkostningerne inden sagens indbringelse for Ankenævnet for Forsikring beløber sig til 35.000 kr."

Af brev af 30/4 2019 fra selskabets advokat til nævnet fremgår det blandt andet:

"1 SAGSFREMSTILLING OG ANBRINGENDER

...

For så vidt angår [klagerens] henvisning til U 2015.533 H, AK 89.328 samt hans bemærkning om, at observationerne ikke i sig selv kan tages som udtryk for en erhvervsevne, bemærkes det, at vurderingen i U 2015.533 H var, om *'det oplyste om [forsikringstagerens] helbredsmæssige tilstand [kunne] antages at være foreneligt med den fysiske aktivitet, han [sås] udføre på videooptagelserne'*. I AK 89.328 vurderede nævnet, at der var *'betydelige uoverensstemmelser mellem på den ene side, det funktionsniveau som klageren har oplyst han kan magte [...] og på den anden side de observationsrapporter som selskabet har fremlagt på baggrund af blandt andet videooptagelser af klageren'*.

Dette viser, at der således ikke efter praksis er et krav om, at observationsmaterialet 'i øvrigt' kan sige noget om erhvervsevnen. Det afgørende for PFAs ret til at ophæve er, at de observationer, som PFA har foretaget, har vist, at de af [klageren] angivne oplysninger omkring omfanget og nedsættelsen af hans erhvervsevne, hans funktionsindskrænkninger samt karakteren af hans klager er uforenelige med hans faktiske aktivitets- og funktionsniveau, som påvist af PFAs observationsmateriale.

PFA er således berettiget til at ophæve forsikringsdækningerne under [klagerens] pensionsordning fra den 1. november 2018, som sket, fordi [klageren] har tilsidesat sine kontraktretlige forpligtelser, herunder den loyale samarbejds- og oplysningspligt, over for PFA ved at afgive oplysninger, der er uoverensstemmende med hans faktiske aktivitet- og funktionsniveau.

At det funktions- og aktivitetsniveau [klageren] udviser efter PFAs opfattelse endvidere er udtryk for, at han rent faktisk er i stand til varetage et erhverv, understøtter blot dette.

...

For så vidt angår [klagerens] henvisning til svarmulighederne i det angivne funktionsevneskema, bilag E/12, bemærkes, at der til svarmuligheden 'nej' er anført *'forklar hvorfor og i hvilken grad'* ligesom der er en tom rubrik med plads til bemærkninger. Såfremt [klageren] under et konkret

spørgsmål mente, at svarmuligheden 'nej' ikke i sin helhed passede på hans situation, var der således rig mulighed for at uddybe dette ved bemærkninger i rubrikken eller ved at vedlægge bemærkningerne som bilag, såfremt han havde behov for endnu mere plads.

Som eksempel fremhæves [klagerens] besvarelse af spørgsmålet om, hvorvidt han kan gå på ujævnt terræn. [Klageren] har i den forbindelse udelukkende sat kryds ved 'nej'-svarmuligheden og alene supplerende anført *'Pga skævhed i ben, smerter i Ryg, hofte og højer Ben' [sic]* Det bemærkes således, at [klageren] ikke - som opfordret til - forklarer i hvilken grad, hans evne til at gå på ujævnt terræn er påvirket eller i øvrigt ved sine bemærkninger mildner sin besvarelse under 'nej'-svarmuligheden, hvilket netop må forstås som et udtryk for, at [klageren] slet ikke er i stand til at udføre den pågældende bevægelse. Denne type svar går igen i en række af de øvrige besvarelser.

...

For så vidt angår bemærkningen om vandreturen og de fremlagte bilag 17-18 fastholder PFA, at vandreturen med al tydelighed viser, at [klageren] har et velfungerende aktivitetsniveau. Der henvises i sin helhed til videoklip '[Klageren]. Day 6', bilag G. PFA fastholder endvidere, at det er påfaldende, at [klageren] valgte at deltage i en så krævende aktivitet, som vandreturen var udtryk for, såfremt han har så store gener, som han giver udtryk for i de fremlagte processkrifter, uanset årsagen bag. De fremlagte bilag 17-18 ændrer således ikke på PFAs vurdering af sagen. Det afgørende er, hvad [klageren] rent faktisk er i stand til.

Der henvises i den forbindelse igen til, at [klageren] også dagen efter vandreturen, den 17. august 2018, udviser et velfungerende aktivitetsniveau. Der er i den forbindelse intet, der taler for, at [klageren] er nødsaget til at tage særlige skånehensyn, ligesom der ikke er tegn på, at [klageren] efter fysiske aktiviteter har øget besvær eller gener.

For så vidt angår bemærkningen om vandreturens længde, er det PFAs opfattelse, at en vandretur på ujævnt og kuperet terræn på næsten en time må betegnes som en længere vandretur i en situation som den foreliggende, hvor [klageren] til PFA har oplyst, at han kun kan gå i maksimalt 10 minutter/100 meter, sidde i 15 minutter og stå i 5 minutter.

Der henvises i den forbindelse igen til, at det er [klageren], der førte bilen på vej til og fra vandredestinationen den 16. august 2018 på henholdsvis 106 km og 120 km, som tog flere timer, og som [klageren] gennemførte uden hvilepauser. Selvom [klageren] til PFA har oplyst, at han kun kan køre bil i 15 minutter, hvorefter han skal skifte stilling. Denne bilkørsel sker til trods for, at det var muligt, at mindst en af passagerne kunne føre bilen over de lange distancer i stedet for [klageren], jf. bilag 14, hvor en af de tre passager den 15. august 2018 selv kørte bilen uden [klagerens] tilstedeværelse.

Det bestrides i den forbindelse, at observationsmaterialet alene indeholder aktiviteter af dagligdags karakter, såsom at handle ind, gå en tur og tanke benzin, som anført af [klageren].

For så vidt angår bemærkningen om, at observationsmaterialet er øjebliksbilleder eller sammensatte filmsekvenser og ikke viser hviletidspunkter, er det PFAs opfattelse, at det foreliggende observationsmateriale, som både udgøres af observationsrapporter samt videomateriale, udgør et repræsentativt billede af [klagerens] funktionsevne samt tilstrækkelig dokumentation for, at [klageren] har afgivet urigtige oplysninger om omfanget af nedsættelsen af hans erhvervsevne, funktionsindskrænkninger samt klager. Det bestrides i den forbindelse, at der er tale om øjebliksbille-

der. Der kan her henvises til observationsmaterialets omfang og det forhold, at der er tale om observationer over flere på hinanden følgende dage.

For så vidt angår bemærkningen om, at [klageren] under vandreturen holdt pauser, gøres det gældende, at de hvilepauser, som [klageren] henviser til, i så fald har været meget kortvarige. Af videomaterialet fra den 16. august 2018 fremgår tidskode under hele videoklipet, og det bemærkes, at den længste varighed mellem to videoklip under hele vandreturen fra start til slut er 12 minutter fra kl. 13:06:23 til kl. 13:18:07. Da videooptagelsen bliver afsluttet kl. 13:06:23, er [klageren] på vej op af en trappe, hvor selve vandreturen afsluttes, mens han kl. 13:18:07, hvor videooptagelsen bliver genoptaget, er ude af selve naturparken og på vej mod bilen. Det kan således lægges til grund, at [klageren] ikke i det fulde tidsrum på 12 minutter holdt en hvilepause. I de øvrige tilfælde under selve vandreturen, hvor der afsluttes og genoptages videooptagelser, er der tale om tidsrum af en varighed mellem sekunder og få minutter. Det kan også i disse tilfælde lægges til grund, at [klageren] ikke holdt hvilepause i de fulde tidsrum, da videooptagelsen slutter og genoptages på forskellige lokaliteter, hvorfor [klageren] dermed har bevæget sig.

Bemærkningerne til lægekonsulentens udtalelse samt det fremlagte bilag 19 ændrer ikke på PFAs opfattelse og vurdering af sagen. Det bemærkes, at der er tale om ca. 15 år gammelt lægeligt materiale, som PFA selv sagt ikke er bundet af i et tilfælde som det foreliggende, hvor PFA kommer i besiddelse af oplysninger, der viser et helt andet funktions- og aktivitetsniveau, som er uforeneligt med bl.a. de til lægerne oplyste gener og funktionsindskrænkninger.

Afslutningsvist for så vidt angår [klagerens] henvisning til AK 92.347 bemærkes, at nævnet i sagen netop udtaler, at sådanne yderligere undersøgelser *'efter omstændigheder eksempelvis kunne omfatte yderligere lægelige undersøgelser af klageren og/eller observation af klageren med henblik på at få et billede af klagerens fysiske aktivitetsniveau i hverdagen'* (min fremhævnings).

I AK 92.347 havde selskabet netop ikke foretaget observationer af forsikringstageren, men alene indhentet oplysninger fra offentligt tilgængelige kanaler, herunder Endomondo. Der var således ikke foretaget videoobservationer af forsikringstageren. Derved adskiller den refererede sag sig markant fra nærværende sag, hvor PFA har foretaget observationer over perioden 7. august 2018, 14. august 2018 til 19. august 2018 og 3. september 2018 til 4. september 2018, som viser [klagerens] aktivitetsniveau og funktionsevne. Også af denne årsag er det ikke med henvisning til AK 92.347 et krav, at PFA i en sag som nærværende, hvor PFA med al tydelighed har dokumenteret, at der er uoverensstemmelse mellem de oplysninger, som [klageren] har oplyst til PFA til brug for PFAs løbende vurdering af hans ret til erhvervsevnetabsydelse, indhenter yderligere lægeligt materiale. At der allerede i sagen foreligger lægeligt materiale af nyere dato, herunder lægeattest af 5. september 2017, bilag 9, og speciallægeerklæring af 12. februar 2018, bilag 11, understøtter blot dette yderligere.

AK 92.347 er derved uden betydning for den foreliggende sag, ligesom [klagerens] synspunkt om, at der ikke er grundlag for at se bort fra de lægelige akter og [klagerens] egne oplysninger, bestrides."

Nævnet har også modtaget brev af 16/5 2019 fra klagerens advokat samt selskabets kommentar af 22/5 2019.

Ankenævnet for Forsikring

24.

93245

Nævnet er forelagt bilag i sagen. Et uddrag heraf gengives nedenfor.

I et opfølgningsskema af 24/8 2017 til selskabet har klageren blandt andet oplyst:

b. Er der sket ændringer i din helbredstilstand? ☒ Ja ☒ Nej
Hvis ja, er din helbredstilstand ☐ forbedret ☒ forværret
Hvis forværret, hvad er årsagen til forværringen? _____
Pga. mere slitage

...

h. Forventer du at blive i stand til at arbejde igen/øge din arbejdstid? ☐ Ja ☒ Nej

I et funktionsevneskema underskrevet af klageren den 24/8 2017 til selskabet er det blandt andet anført:

A. Daglige aktiviteter

Beskriv om du kan udføre nedenstående aktiviteter og i hvor lang tid

Gå	☐ Ja, Ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen 10 minutter / 100 ☐ Nej, overhovedet ikke
Sidde	☐ Ja, Ingen problemer 15 minutter ☒ Til dels, hvor længe ad gangen _____ ☐ Nej, overhovedet ikke
Stå	☐ Ja, Ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen 5 minutter ☐ Nej, overhovedet ikke
Cykle	☐ Ja, Ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen 10 minutter ☐ Nej, overhovedet ikke
Køre bil/ motorcykel/ knallert	☐ Ja, Ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen 15 minutter på skat jeg ikke stilling ☐ Nej, overhovedet ikke

B. Daglig bevægelighed

Er der nogle af følgende bevægelser, du ikke kan udføre? Hvis nej, forklar hvorfor og i hvilken grad.

Ankenævnet for Forsikring

25.

93245

Bevægelse	Kan du udføre følgende?
Klatre på stiger, gå på trapper etc.	☐ Ja, Ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: Får smerter i ben, hofte og ryg. Meget smertefuld i flere dage sover ikke om natten.

...
Bøje dig fremover

☐ Ja, Ingen problemer
☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad:
Knæet smerter.

Bøje dig bagover

☐ Ja, Ingen problemer
☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad:
Kan ikke støtte på begge ben ved
en bagoverbøjning.

Bøje dig til siden

☐ Ja, Ingen problemer
☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad:
Kan ikke bøje til højre side
pga. skaden.
Højre ben kan ikke bære mig.

Ligge på knæ

☐ Ja, Ingen problemer
☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad:
Umulig - benet kan ikke bøjes
pga. skaden.

Sidde på hug

☐ Ja, Ingen problemer
☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad:
Umulig - benet kan ikke bøjes
pga. skaden

...

Ankenævnet for Forsikring

26.

93245

Gå på ujævnt underlag/terræn

☐ Ja, ingen problemer

☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad:

Pga. skavhed ben. Smarter
i ryg, hofte og ^{høje} ben

D. Daglige aktiviteter

Hvilken effekt har skaden/sygdommen haft på dig? Udfyld skemaet så præcist som muligt.

Beskriv eventuelle problemer med huslige gøremål, som er opstået som følge af skaden (Fx opvask, støvsugning, gulvvask, indkøb, havearbejde)	Havearbejde pga. ujævn terræn. Gulvvask pga. smarter i knæ og hofte Indkøb skal ha en vogn af støtte Tørre jodlister af Vaske vinduer (kan ikke stå på stige)
Beskriv eventuelle problemer med personlig hygiejne, som er opstået efter skaden (Fx bad, toiletbesøg, påklædning)	Det er svært at tage strømper og bukser på. skal ha støtte eller midde til det

1866 07-11-2017 sca

E. Øvrige forhold

Er dine gener konstante?	☐ Nej ☒ Ja, beskriv hvordan generne viser sig: Smarter i ryg, hofte, knæ og lår
Er smerterne værre på visse tider af døgnet?	☒ Nej ☒ Ja, beskriv hvornår på døgnet generne er værst: smerterne er værre hvis jeg overbelaster knæ og hofte
Beskriv din dagligdag og dine daglige rutiner:	Min dagligdag består af at sidde, stå, gå og ligge alt efter hvad kroppen siger.

I en lægeattest af 5/9 2017 har klagerens praktiserende læge blandt andet noteret:

Ankenævnet for Forsikring

27.

93245

1	Hvordan er patientens tilstand nu? (jf. ovenfor skadedato/sidst afgivne attest)	☐ Uændret ☐ Bedre ☒ Forværret - hvordan?
		Der er tilkommet sliddigtforandringer i hø. knæ og i ryggen.
...		
2	Hvordan har forløbet af sygdommen eller følgerne efter skaden været siden sidste attest/indtil nu? (jf. ovenfor skadedato/sidste afgivne attest)	Pt. anfører at symptomerne er forværret som følge af følgesymptomerne efter uheldet.
...		
		NEJ JA
6	a) Hvordan vurderer du prognosen for patientens tilstand?	☐ Uændret ☒ Dårlig ☐ God ☐ Ved ikke
	b) Er der tilstået komplikationer, der har påvirket sygdommens/skadens forløb?	☐ NEJ ☒ JA
		Hvis JA: Hvilke, hvordan og hvorfor? der er tilkommet rygsymptomer discusprolaps skulle være udelukket eft. MR - skanning.
...		
8	Eventuelle bemærkninger?	Pt. som jeg ikke har set tidl. han er bosiddende i udlandet.

I en ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 12/2 2018 er det blandt andet anført:

"Sports- og fritidsinteresser

Inden aktuelle skade dyrkede han badminton, håndbold, fodbold, motorcross samt lystfiskeri.

Han er i dag ikke i stand til at dyrke nogen former for sport udover lystfiskeri. Dette grundet følgerne efter aktuelle skade

...

Aktuelle klager i prioriteret rækkefølge

1. Hovedproblemet er konstante smerter, som sidder diffust omkring knæet og trækkende op i lårbenet op, hoften og op i lænden Han vågner flere gange om natten med disse smerter Smerterne forværres ved belastning, og hans gangdistance er i dag max. 500 meter. Må konstant bruge krykkestok.
2. Nedsat kraft af højre ben
3. Nedsat bevægelighed af højre knæ
4. Knagen i knæet
5. Haltende gang
6. Klik i knæet.
7. Diffus ændret følesans omkring knæet
8. Hævetendens af knæet

Stationær tidspunkt ca. år 2000.

Objektivt

...

Der ses normal af- og påklædning.

Patienten kommer gående med 1 stok

Underekstremiteter: Ved gang ses let halten Der ses tydelig fejlstilling, form af varusdannelse af højre knæregion. Patienten kan med støtte stå på tæer og stå på hæle. Finger-/gulvafstand med strakte knæ er 25 cm.

Højre knæ: Sv.t. distale femur ses og palperes ossøs fortykkelse sv.t. brudstedet. Brudstedet er fuldstændig uømt, såvel direkte som indirekte

Knæet bevæges aktivt som passivt: 0/95 grader mod 0/140 grader på venstre side. Ingen palpationsømheder af selve knæet, Der er ingen ansamling i leddet, men der er tydelig skurren, hvad der ikke findes på venstre side Varusfejlstillingen vurderes til ca. 8 grader på højre side sv.t. det knæ nære område.

Diffust omkring knæet angiver patienten et dobbelt håndfladestort område med dysæstesi.

Distalt på crus er der normale sensibilitetsforhold overalt.

Højre knæ er sidestabilt på strakt og let flekteret knæ. og jeg kan ikke påvise nogen sagittal løshed hverken på 30 eller 70 graders flekteret knæ

Kraften over knæet er nedsat skønsmæssigt med 30% sammenholdt med kraften over venstre knæ.

...

Resume og konklusion

...

Bruddet har efterladt ham med et skævt højre ben Der er benforkortning og generelt har han været smertepåvirket. Han har ikke været i arbejde siden uheldet, Der er forsøgt arbejdsprøvning, men uden held. Han blev tilkendt førtidspensionering i 2002.

Patientens aktuelle gener er konstante smerter omkring brudstedet, trækkende op i lår, hofter og lænd, forværres ved belastning. Han oplever natlige smerter. Herudover har han nedsat kraft af benet og nedsat bevægelighed af knæet, Han har haltende gang og må altid bruge en stok

Herudover ændret følesans omkring knæet

Objektivt så er patienten med haltende gang. Der er tydelig varusdannelse knæ nært på højre side. Der er quadricepsatrofi. Der er ossøs tykkelse af det nu ophelede brudsted. Der er nedsat bevægelighed af knæet og skurren i dette. Desuden nedsat kraft over knæet. Endelig et dobbelt håndfladestort område omkring knæet med dysæstes,

Der er en årsagssammenhæng mellem patientens traume d. 28. oktober 1997, de aktuelle klager og dette sammenholdt med mit objektive fund.

Tilstanden er stationær. Der har ikke været nogen udvikling over de sidste år."

Af et opfølgningsskema underskrevet af klageren den 6/9 2018 fremgår det blandt andet:

Gå	☐ Ja, ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen <u>10 minutter / 100 meter</u> ☐ Nej, overhovedet ikke
Sidde	☐ Ja, ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen <u>15 minutter</u> ☐ Nej, overhovedet ikke
Stå	☐ Ja, ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen <u>5 minutter</u> ☐ Nej, overhovedet ikke
Cykle	☐ Ja, ingen problemer ☒ Til dels, hvor længe ad gangen <u>10 minutter</u> ☐ Nej, overhovedet ikke

Køre bil/ motorcykel/ knallert

☐ Ja, ingen problemer

☒ Til dels, hvor længe ad gangen

☐ Nej, overhovedet ikke

15 minutter så skal
jeg skifte stilling

B. Daglig bevægelighed

Er der nogle af følgende bevægelser, du ikke kan udføre? Hvis nej, forklar hvorfor og i hvilken grad.

Bevægelse	Kan du udføre følgende?
Klatre på stiger, gå på trapper etc.	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: Får smerter i ben, hofte og ryg. meget smerte fuld i flere dage sover ikke om natten
Bøje dig fremover	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: knæet smelter
Bøje dig bagover	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: kan ikke støtte på begge ben ved en bagoverbøjning
Bøje dig til siden	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: kan ikke bøje til højre side Pga skaden. Højre Ben kan ikke bøje mig
Ligge på knæ	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: umuligt benet kan ikke bøjes Pga skaden
Sidde på hug	☐ Ja, ingen problemer ☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad: umuligt Benet kan ikke bøjes Pga skaden

...
Gå på ujævnt underlag/terræn

☐ Ja, ingen problemer

☒ Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad:

Pga Skævhed i Ben, smerter
i Ryg, hofte og hofte Ben

D. Daglige aktiviteter

Hvilken effekt har skaden/sygdommen haft på dig? Udfyld skemaet så præcist som muligt.

Beskriv eventuelle problemer med huslige gøremål, som er opstået som følge af skaden (Fx opvask, støvsugning, gulvvask, indkøb, havearbejde)	Havearbejde Pga Ujævn Terræn Gulvvask Pga smerter i knæ og hofte Indkøb Skal ha en vogn at støtte sig Vaske vinduer kan ikke stå på Stige
Beskriv eventuelle problemer med personlig hygiejne, som er opstået efter skaden (Fx bad, toiletbesøg, påklædning)	Det er svært at tage strømper og bukser på. Skal ha støtte eller sidde til det.

E. Øvrige forhold

Er dine gener konstante?	☐ Nej ☒ Ja, beskriv hvordan generne viser sig: Smerter i Ryg, hofte, knæ og Lår Smerter 24 timer i døgnet 365 dage om året
Hvis du ikke har konstante eller vedvarende gener beskriv venligst, hvor ofte du har gener (antal gange dagligt eller dage pr. uge, månedligt, årligt), og hvor længe de varer af gangen?	
Er smerterne værre på visse tider af døgnet?	☐ Nej ☒ Ja, beskriv hvornår på døgnet generne er værst: Smerterne er værre hvis jeg overbelast knæ og hofte

Har du ændret din livsstil i forbindelse med skaden/lidelsen?	☐ Nej
	☒ Ja, på hvilken måde: kan ikke arbejde - lave hørearbejde deltage i sociale sammenhæng som børdsPiz og deslige
Beskriv din dagligdag og dine daglige rutiner:	min dagligdag består af at sidde, stå, gå og ligge alt efter hvad kroppen siger
Benytter du hjælpemidler i din dagligdag, såsom eks. gangstativ, krykker, armslynge, nakkestøtte eller andet:	☐ Nej
	☒ Ja, beskriv hvilke hjælpemidler: krykke, stok

Af selskabets lægekonsulentnotat fremgår det blandt andet:

"PFA lægekonsulenten har forud for gennemsyn af sagens videomateriale fået følgende spørgetema:

1. Er der overensstemmelse mellem de indhentede speciallægeerklæringer, skadelidtes egne klager og de videooptagelser der foreligger?
2. Vil en person, med de gener som beskrives i speciallægeerklæringen, funktionsevneskemaet og andet lægeligt materiale, kunne udføre de bevægelser/funktioner, som ses på videooptagelserne?
3. På baggrund af de samlede oplysninger i sagen, mener du så, at der foreligger et EET på mindst 50% eller 2/3?
4. Er skaden af en sådan art, at man kan have såkaldt gode/dårlige dage?
5. Har du andre kommentarer til sagen?

...

1: Nej.

Han angiver at gå med krykke stok altid, og på intet tidspunkt benytter han dette.

Angiver at kunne køre bil i 15 min og at kunne gå i 10 min (max 500m). Han observeres at køre bil 120 km, hvorefter han kan gå en længere tur og derefter kan han selv køre hjem. Han bevæger sig frit og virker på intet tidspunkt besværet. Går kun enkelte gange med ganske let halten. Der er ud fra det observerede ikke lægelige holde punkter for, at han er bevægelseshæmmet eller (hurtigt) udtrættes.

Den tur han går på efter at have kørt 120 km, er en længere vandretur i kuperet terræn, han har her ingen problemer med at gå på trapper, op og ned af stor sten eller stå på usikker underlag i en elv.

2: Nej.

Han fortæller, at han har konstante smerter, tendens til hævelse og ikke kan ret meget. Der er stor diskrepans mellem hvad han siger han kan, og hvad der er observeret, at han kan.

Man bemærker, at han er filmet 3 på hinanden følgende dage. Den første dag, må man sige at han klart overpræstere i forhold til, hvad han selv har fortalt, at han kan. På trods af dette, er det absolut ingen tegn på udtrætningen, tiltagende halten eller besvær de efter følgende 2 dage. Alle dage har han normal mobilitet.

Han beskrives sig selv som invalid, og han opleves i filmene, som en rask, muskuløs, trænet mand uden bevægelses begrænsninger. På intet tidspunkt observeres, at der er tilkommet hævelse af knæet/distale del af femur

3:

Kan ikke se nogen lægelig grund til, at hans ee skulle være nedsat. Han er i fuld aktivitet og virker på ingen måde begrænset i sine aktiviteter.

4:Nej.

Han kom til skade og pådrog sig en distal femur fraktur i oktober 1997. Denne blev opereret i alt 9 gange. Lidt sårhelingsproblemer i starten. Fejlstilling på 8°. Re-opereres marts 1998 grund pseudoartrose (manglende heling) og herefter igen yderligere 2 gange. Fik grundet nedsat bevægelighed i knæet, åbent fjernet fibrose (arvæv) her. I juli 1999 fik han fjernet en låseskrue distalt i det marvsømmet. Herefter ikke flere operationer. Der var på dette tidspunkt sikker heling og ikke længere smerter svt. frakturetstedet.

5:

Mener ikke han har været berettiget til udbetaling siden max et år efter sikker heling, dvs siden 2000/01. Han fik sig en distal femur fraktur, som blev kompliceret af pseudoartrose, hvorfor han blev re-opereret 3 gange. Der er herefter sikker heling med en fejlstilling på ca. 8°. Han er nu observeret med fri bevægelighed uden begrænsninger, hvorfor jeg mener hans ee er 100%.

Da han har fejlstilling og har haft en knæ nær fraktur, vil han være i risiko for tidlige udvikling af knæartrose. Dette er han blevet undersøgt for i 2014, hvor man endnu ikke fandt tegn til det."

Nævnet er forelagt selskabets observationsrapporter fra både Danmark og udlandet, og de fremsendte videoklip er set af nævnets sekretariat.

I forsikringsbetingelserne hedder det blandt andet:

"§ 5. Udbetaling

Retten til udbetaling af dækning ved tab af arbejdsevne indtræder, når forsikredes arbejdsevne inden det 60. år på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til halvdelen eller derunder af den fulde arbejdsevne.

En sådan nedsættelse af arbejdsevnen foreligger, når forsikrede efter PFA Pension's skøn ikke længere er i stand til – bedømt under hensyn til nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse – at tjene mere end halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt arbejdsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Ret til fuld ydelse indtræder, når forsikredes arbejdsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde arbejdsevne.

Er arbejdsevnen på grund af sygdom eller ulykke nedsat til mellem en tredjedel og halvdelen af den fulde arbejdsevne, er forsikrede berettiget til halv ydelse. Den anden halvdel af forsikringen kan videreføres mod præmiebetaling

Ved vurdering af forsikredes tab af arbejdsevne foretages tillige et skøn over, om forsikrede må anses for egnet til omskoling. Hvis forsikrede må anses for egnet til en omskoling, som må forventes at sætte forsikrede i stand til at opretholde den i stk. 2 nævnte indtjening, anses arbejdsevnen ikke for nedsat i ydelsesberettiget grad.

...

For at udbetaling af dækning ved tab af arbejdsevne kan opretholdes, må forsikrede på forlangende forevise dokumentation for fortsat tab af arbejdsevne."

Nævnet udtaler:

Klageren, der er født i 1960'erne, var den 28/10 1997 udsat for en arbejdsulykke, hvor han pådrog sig et højresidigt lårbensbrud. Han gennemgik efterfølgende adskillige operationer på grund af vanskeligheder med heling. Han blev tilkendt førtidspension i 2002 efter 2 arbejdsprøvnings, hvor han ikke kunne klare at arbejde mere end 2 timer om dagen. Han har anført, at selskabets ophævelse af hans forsikringsdækninger samt standsningen af løbende ydelser ved tab af erhvervsevne er uberettiget. Han har også krævet betaling af advokatomkostninger på 35.000 kr. Han har anført, at hans tilstand er forværret, og at de af selskabet indhentede observationer ikke dokumenterer, at hans erhvervsevne ikke skulle være nedsat i dækningsberettigende grad.

Selskabet har ydet dækning siden den 29/4 1998 med først midlertidige og siden varige ydelser. Selskabet har standset dækningen og ophævet klagerens forsikring pr. 1/11 2018 med henvisning til, at han har afgivet urigtige og svigagtige oplysninger om sin helbredstilstand. Selskabet har henvist til det indhentede observationsmateriale, og selskabet har angivet, at observationerne er uforenelige med de oplysninger, som klageren har givet om sit funktionsniveau i henholdsvis 2017 og 2018. Selskabet har blandt andet henvist til, at klageren ikke ses med krykker, at han kører bil i videre omfang, end han har angivet at være i stand til, og at der ikke er tegn på, at fysiske aktiviteter medfører øget besvær eller gener. Selskabet har ikke kommenteret klagerens krav om dækning af advokatomkostninger.

Nævnet lægger til grund, at klageren er berettiget til fulde ydelser såfremt erhvervsevnen er nedsat med 2/3 eller mere, og at han er berettiget til halve ydelser, hvis erhvervsevnen er nedsat med mellem halvdelen og 2/3. Nævnet lægger videre til grund, at selskabet har ydet dækning med fulde ydelser.

I et opfølgningsskema af 24/8 2017 til selskabet har klageren blandt andet oplyst, at hans tilstand var forværret på grund af mere slitage, og at han ikke forventede at blive i stand til at arbejde igen. I et funktionsevneskema af samme dato har klageren blandt andet oplyst, at han kunne gå "10 minutter/100 meter" ad gangen, sidde 15 minutter, stå 5 minutter, cykle 5 minutter og køre bil 15 minutter inden han skulle skifte stilling. Han har også anført, at ved gang på trapper får han smerter i ben, hofte og ryg, og at det er meget smertefuldt i flere dage, og han sover ikke om natten. På spørgsmålet, om han kan gå på ujævnt terræn, har han krydset af i punktet "Nej, forklar hvorfor og i hvilken grad", og han har anført, at det er "Pga. skævhed ben. Smerter i ryg, hofter og højre ben". Det er noteret, at der er problemer med at udføre havearbejde pga. ujævnt terræn, og ved indkøb skal han have en vogn at støtte sig til. Det er også oplyst, at han har svært ved at tage strømper og bukser på, og at han skal have støtte eller sidde ned. Han har videre anført, at generne i ryg, hofte, knæ og lår er konstante og forværres ved overbelastning, og hans dagligdag består af at sidde, stå, gå og ligge alt efter, hvad kroppen siger.

I en ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 12/2 2018 er det anført, at klagerens hovedproblem er konstante smerter, som sidder diffust omkring knæet og trækkende op i lårben, hofte og lænd. Smerterne forværres ved belastning, og hans gangdistance er max. 500 meter. Speciallægen har noteret, at han konstant må bruge krykkestok. Hertil er der angivet nedsat kraft af højre ben, nedsat bevægelighed af højre knæ, knagen i knæet, haltende gang, klik i knæet, diffus ændret følesans omkring knæet og hævetendens af knæet. Under objektivet er det angivet, at "Patienten kommer gående med 1 stok". Det er i konklusionen anført, at bruddet har efterladt klageren med et skævt højre ben, en benforkortning, og generelt har han været smertepåvirket. Der findes årsagssammenhæng mellem traumet, de aktuelle klager og de objektive fund.

Tilstanden vurderes stationær, og der har ikke været nogen udvikling af tilstanden over de sidste år.

I et nyt funktionsevneskema af 6/9 2018 har klageren gentaget oplysningerne fra funktionsevneskemaet af 24/8 2017, og han har hertil oplyst, at han i sin dagligdag benytter "krykke, stok".

Selskabet har foretaget observationer af klageren den 7/8 2018, 14/8 2018, 19/8 2018, 3/9 2018 og 4/9 2018. Observationerne er foretaget i Danmark og ved klagerens bopæl i udlandet. I videomaterialet ses klageren gå ud med skrald, være på indkøb, gå ture og køre bil. Som beskrevet ses klageren på en gåtur i udlandet med tre bekendte, hvor han går på ujævnt terræn på stier, sten og gennem vand. Klageren ses ikke med krykke eller stok i løbet af observationerne.

Selskabet har i ca. 20 år ydet klageren fuld dækning, og selskabet har ikke sandsynliggjort, at dette har bygget på alt for lempelige vurderinger af klageren eller i øvrigt har haft et kulancemæssigt præg. Selskabet ses ikke at have foretaget opfølgninger af klagerens tilstand siden 2002, hvor selskabet meddelte klageren, at de midlertidige ydelser var varige.

Nævnet finder, at det i en sådan situation er selskabet, der skal godtgøre, at der er indtruffet en sådan bedring af klagerens forhold, som kan føre til, at han ikke længere har det hidtidige dækningsberettigende erhvervsevnetab.

Nævnet finder, at der er betydelige uoverensstemmelser mellem på den ene side klagerens egne oplysninger om, hvad han ifølge funktionsskemaerne fra 2017 og 2018 og speciallægeerklæringen kan magte, og på den anden side det fremlagte videomateriale.

Nævnet finder efter en gennemgang af sagen, at klageren har bragt sig i en bevismæssig vanskelig position, og at selskabet har godtgjort, at der er indtruffet en bedring af klagerens forhold. Nævnet har herefter ikke grundlag for at kritisere, at selskabet har standset udbetalingen

af helbredsbetingede ydelser pr. 1/11 2018 under henvisning til, at hans erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad.

Nævnet har ved afgørelsen blandt andet lagt vægt på oplysningerne om, at tilkendelsen af ydelser skyldes klagerens gener fra lårbensbruddet i 1997, og at han i funktionsskemaerne i både 2017 og 2018 oplyste, at disse gener var forværret på grund af yderligere slitage. Nævnet har også lagt vægt på, at klageren har angivet, at hans gener er konstante, at de forværres ved belastning, og at han anvender krykker/stok. Nævnet har i denne forbindelse noteret, at klageren afviser at have oplyst til speciallægen den 12/2 2018, at han brugte krykkestok konstant, men at han ved speciallægeundersøgelsen kom med en stok. Nævnet har også lagt vægt på, at klageren under observationerne på intet tidspunkt ses med krykke eller stok, at han bevæger sig frit – med let halten – blandt andet på ujævnt underlag uden behov for støtte. Nævnet har videre lagt vægt på, at de observerede bevægelser og aktiviteter ikke stemmer overens med de angivne oplysninger om, at klageren ikke kan udføre havearbejde på grund af det ujævne underlag, og at han kun kan køre bil i 15 minutter, inden der skal skiftes stilling.

Ophævelse af forsikringsdækning

Nævnet finder, at en ophævelse af forsikringsdækningen med henvisning til, at klageren har handlet illoyalt og har tilsidesat sine kontraktlige forpligtelser, kræver en vis grovhed i den af klageren udviste adfærd, ligesom der må stilles betydelige krav i bevismæssig henseende.

Nævnet finder efter en gennemgang af sagen ikke grundlag for at kritisere, at selskabet pr. 1/11 2018 har ophævet erhvervsevnetabsforsikringen i klagerens pensionsordning, da klageren væsentligt har tilsidesat sin loyale samarbejds- og oplysningspligt i forhold til selskabet.

Tilbagebetalingskrav

Som sagen er forelagt finder nævnet, at der på nuværende tidspunkt ikke foreligger en konkret økonomisk tvist mellem parterne, hvorfor nævnet ikke har grundlag for at tage stilling til berettigelsen af et eventuelt tilbagebetalingskrav. Nævnet bemærker, at såfremt selskabet efter

Ankenævnet *for* Forsikring

37.

93245

nævnets kendelse retter et tilbagebetalingskrav mod klageren, vil spørgsmålet om berettigelsen af kravet kunne indbringes for nævnet.

Advokatomkostninger

Klageren har anført, at selskabet skal yde dækning for omkostninger med 35.000 kr. for advokatens arbejde forud for, at sagen blev indbragt for nævnet.

Efter sagens udfald og omstændigheder i øvrigt finder nævnet ikke grundlag for at pålægge selskabet at dække klagerens advokatomkostninger.

Som følge heraf

b e s t e m e s :

Klageren får ikke medhold.

Jens Kruse Mikkelsen

formand